

Raport o stanie Gminy Sępólno Krajeńskie
za 2019 rok.

maj 2020 rok

Spis treści

1. WSTĘP	4
2. INFORMACJE OGÓLNE	4
2.1 Ogólna charakterystyka Gminy.....	4
2.2 Sytuacja demograficzna Gminy wg stanu na dzień 31 grudnia 2019r.....	7
3. INFORMACJE FINANSOWE	8
3.1 Stan i struktura finansów gminnych.....	8
3.2 Budżet Obywatelski.....	11
4. INFORMACJA O STANIE MIENIA KOMUNALNEGO	11
5. INFORMACJA O REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII	12
5.1 Strategia Rozwoju	12
5.2 Ład przestrzenny	13
5.3 Lokalny Program Rewitalizacji	13
5.4 Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem	14
5.5 Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	14
5.6 Program Ochrony Środowiska	15
6. REALIZACJA UCHWAŁ RADY MIEJSKIEJ W SĘPÓLNIE KRAJEŃSKIM	20
7. OŚWIATA I EDUKACJA	24
7.1 Placówki oświatowe prowadzone przez gminę Sępólno Krajeńskie w 2019r	24
7.2 Warunki lokalowe szkół i przedszkoli	26
7.3 Finanse szkół i przedszkoli	27
7.4 Pozyskane środki zewnętrzne dla szkół i przedszkoli w 2019r	33
7.5 Wspomaganie uczniów i ich rodzin	35
7.6 Zajęcia sportowe	36
8. POLITYKA SPOŁECZNA	37
8.1 Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim	37
8.2 Żłobek i Klub Dziecięcy w Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Krajeńskim	53
8.3 Świetlica Terapeutyczna w Sępólnie Krajeńskim	58
9. KULTURA	66

RAPORT O STANIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE ZA 2019 ROK

9.1 Biblioteka Publiczna im. Jarosława Iwaszkiewicza w Sępólnie Krajeńskim	66
9.2 Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim	70
10. SPORT I REKREACJA	78
10.1. Centrum Sportu i Rekreacji w Sępólnie Krajeńskim	78
11. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	89
12. ZAKOŃCZENIE	92
13. Spis rysunków	93
14. Spis wykresów	93
15. Spis tabel	93

1. WSTĘP

Stosownie do zapisów art. 28 aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020r. poz. 713) burmistrz co roku do dnia 31 maja przedstawia radzie gminy raport o stanie gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności burmistrza w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.

2. INFORMACJE OGÓLNE

2.1 Ogólna charakterystyka Gminy.

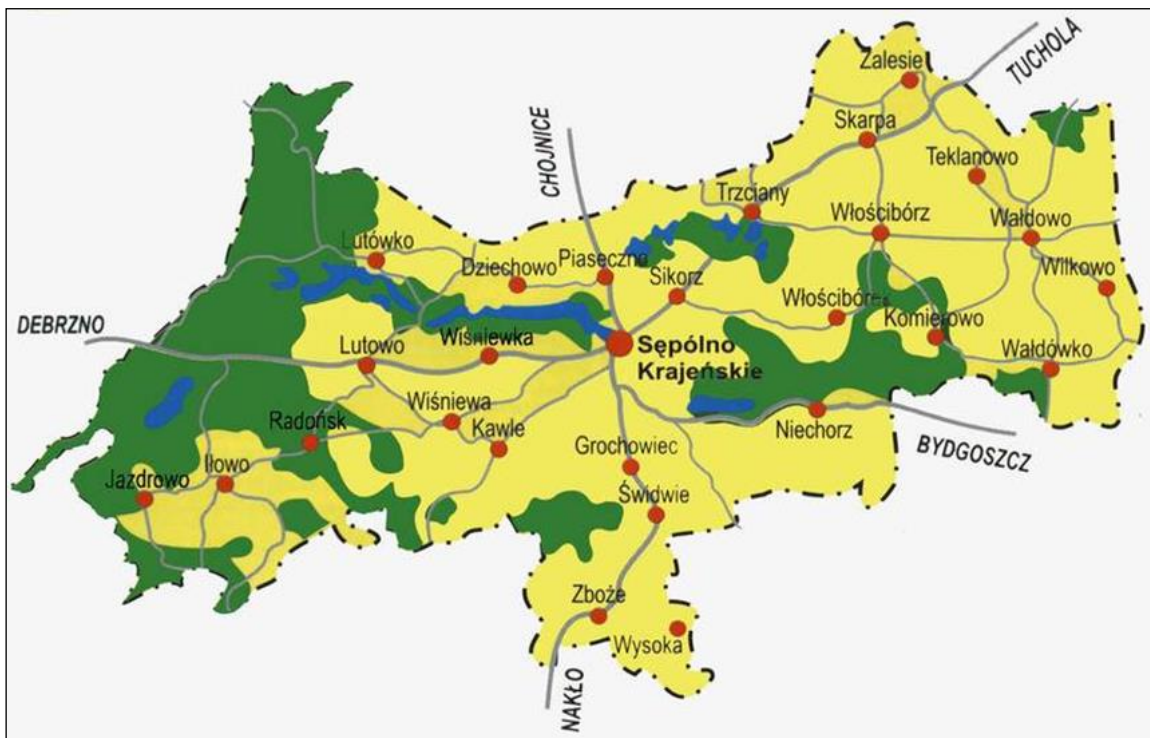
Gmina Sępólno Krajeńskie to gmina miejsko - wiejska zlokalizowana w powiecie sępoleńskim, w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego.

Siedziba władz mieści się w Sępólnie Krajeńskim, ul. Tadeusza Kościuszki 11.

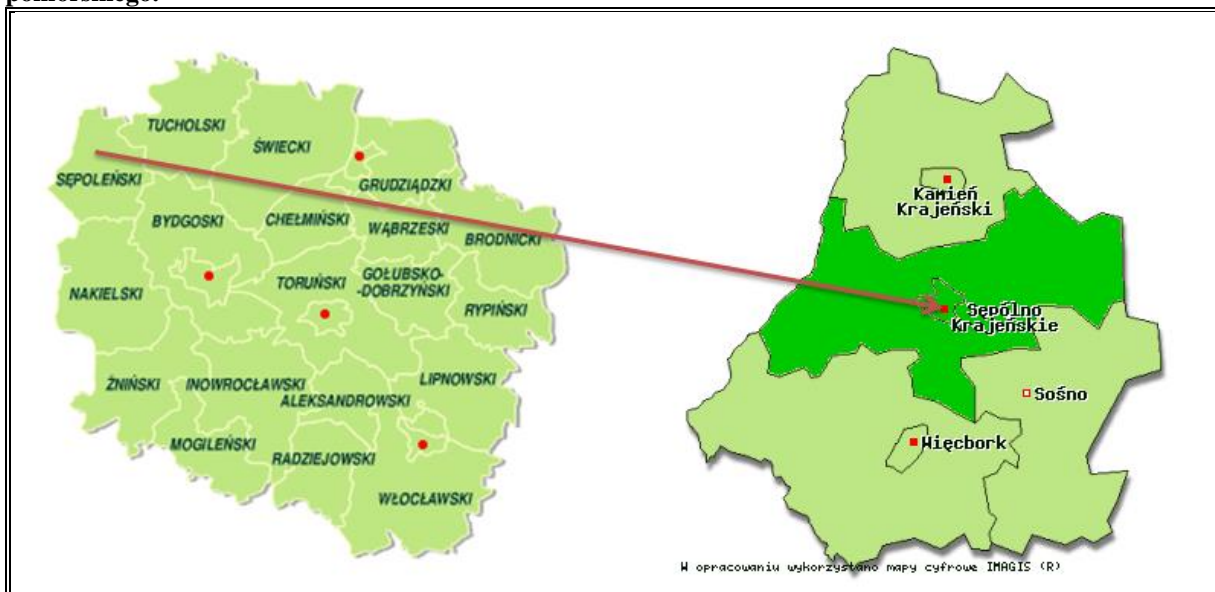
Obszar Gminy Sępólno Krajeńskie sąsiaduje z gminami:

- 1) od zachodu: Lipka (województwo wielkopolskie);
- 2) od północno-zachodu: Debrzno (województwo pomorskie);
- 3) od północy: Kamień Krajeński oraz Kęsowo;
- 4) od wschodu: Gostycyn;
- 5) od południa: Sośno oraz Więcbork;

Rysunek 1. Gmina Sępólno Krajeńskie.

Rysunek 2. Położenie Gminy Sępólno Krajeńskie na tle powiatu sępoleńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Rysunek 3. Gmina Sępólno Krajeńskie na tle Polski.

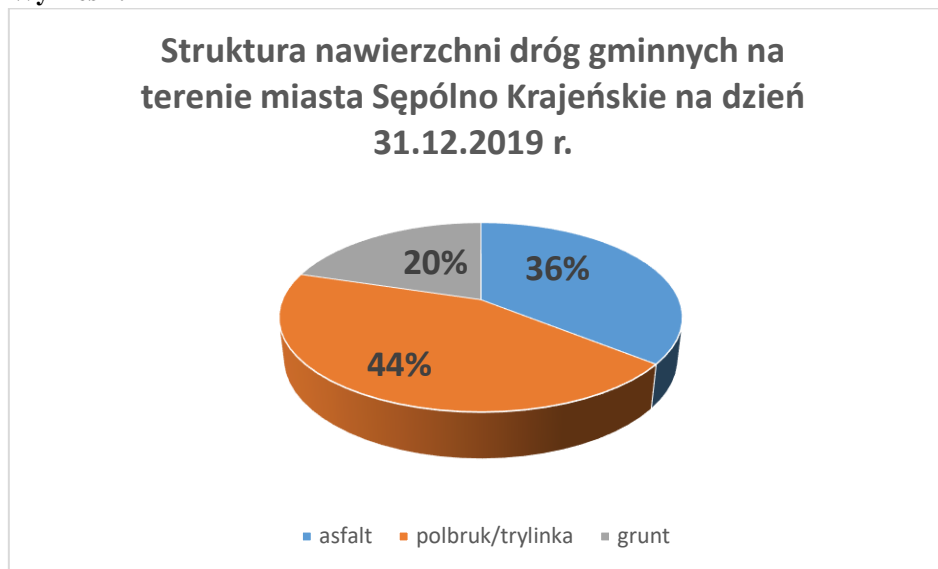
Przez Sępólno Krajeńskie przebiega droga krajowa nr 25 relacji Bobolice - Biały Bór - Człuchów - Kamień Krajeński - Sępólno Krajeńskie - Koronowo - Bydgoszcz - Inowrocław - Strzelno - Ślesin - Konin - Kalisz - Ostrów Wielkopolski - Antonin – Oleśnica oraz droga wojewódzka nr 241 (Tuchola - Sępólno - Więcbork - Nakło - Wągrowiec).

Łączna długość dróg gminnych na terenie miasta i wsi (obsługująca zabudowania i posesje) Gminy Sępólno Krajeńskie wynosi 177,70 km, w tym:

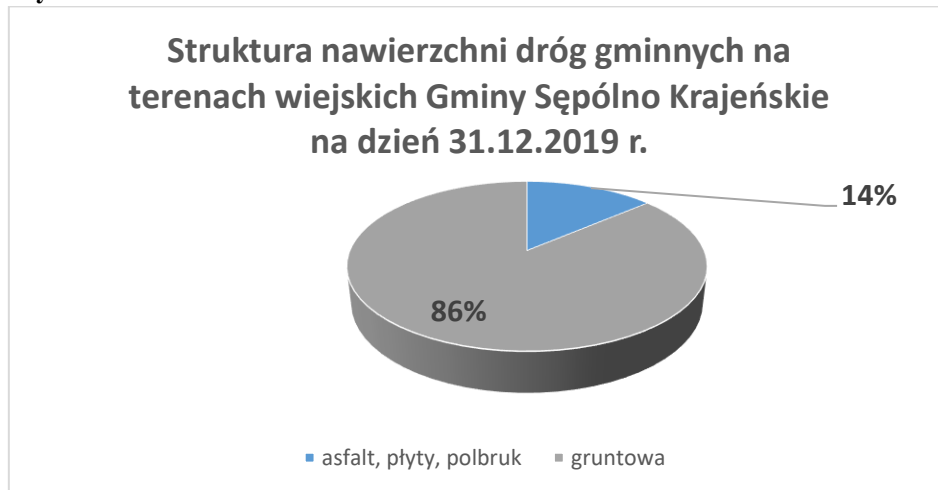
- 1) drogi i ulice utwardzone (asfalt, polbruk, płyty drogowe, trylinka) – 48,06 km;
- 2) drogi gruntowe, utwardzone kruszywem drogowym – 129,64 km.

Struktura dróg gminnych na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie.

Wykres 1.

Wykres 2.

Gmina Sępólno Krajeńskie zajmuje obszar około 229 km², co plasuje ją na 10 miejscu wśród 144 gmin województwa. Przeważającą część stanowią użytki rolne, pozostały obszar zajmują lasy i tereny zurbanizowane.

W skład Gminy wchodzi 26 jednostek pomocniczych są to sołectwa: Dziechowo, Iłowo, Jazdrowo, Kawle, Komierowo, Lutowo, Lutówko, Niechorz, Piaseczno, Radońsk, Sikorz, Skarpa, Świdwie, Teklanowo, Trzciany, Wałdowo, Wałdówko, Wilkowo, Wiśniewa, Wiśniewka,

RAPORT O STANIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE ZA 2019 ROK

Włóscibórz, Wysoka Krajeńska, Zalesie, Zboże oraz w mieście Sępólno Krajeńskie 2 osiedla, których jedna z granic wyznacza rzeka Sępolenka.

2.2 Sytuacja demograficzna Gminy wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

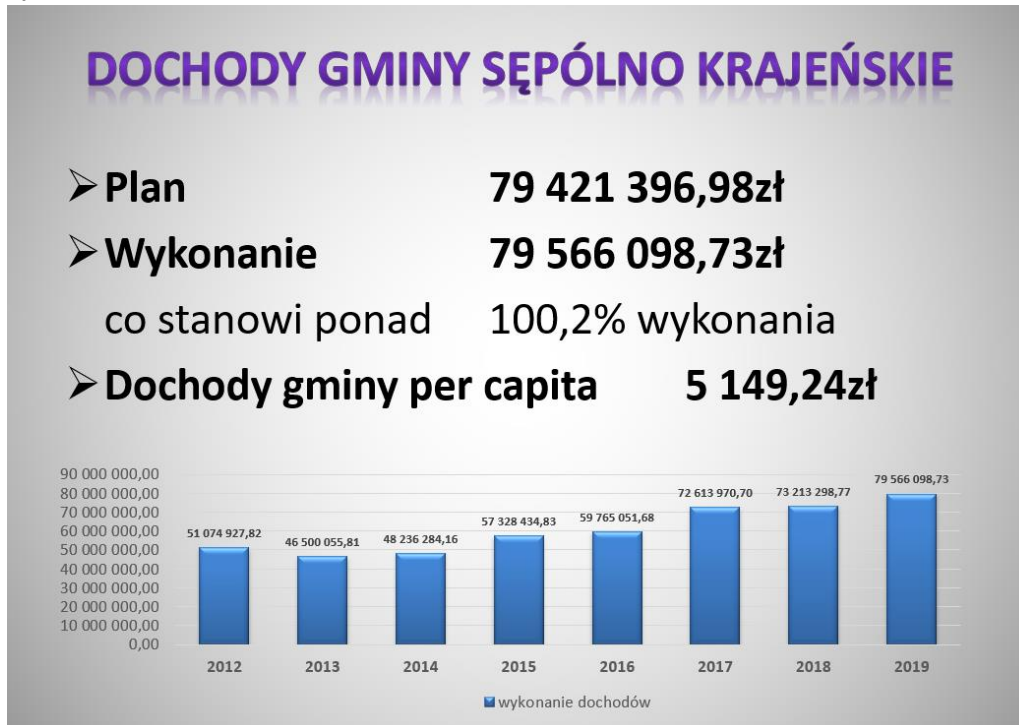
Tabela 1. Liczba mieszkańców w jednostkach pomocniczych.

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1.	Sępólno Krajeńskie	8 817
	- Osiedle nr 1	4 407
	- Osiedle nr 2	4 410
2.	Sołectwo Dziechowo	139
3.	Sołectwo Iłowo	292
4.	Sołectwo Jazdrowo	46
5.	Sołectwo Kawle	275
6.	Sołectwo Komierowo	268
7.	Sołectwo Lutowo	458
8.	Sołectwo Lutówko	345
9.	Sołectwo Niechorz	474
10.	Sołectwo Piaseczno	556
11.	Sołectwo Radońsk	219
12.	Sołectwo Sikorz	281
13.	Sołectwo Skarpa	246
14.	Sołectwo Świdwie	334
15.	Sołectwo Teklanowo	98
16.	Sołectwo Trzciany	271
17.	Sołectwo Wałdowo	663
18.	Sołectwo Wałdówko	166
19.	Sołectwo Wilkowo	168
20.	Sołectwo Wiśniewa	184
21.	Sołectwo Wiśniewka	137
22.	Sołectwo Włóscibórz	400
23.	Sołectwo Wysoka Krajeńska	140
24.	Sołectwo Zalesie	188
25.	Sołectwo Zboże	287
26.	Ogółem	15 452

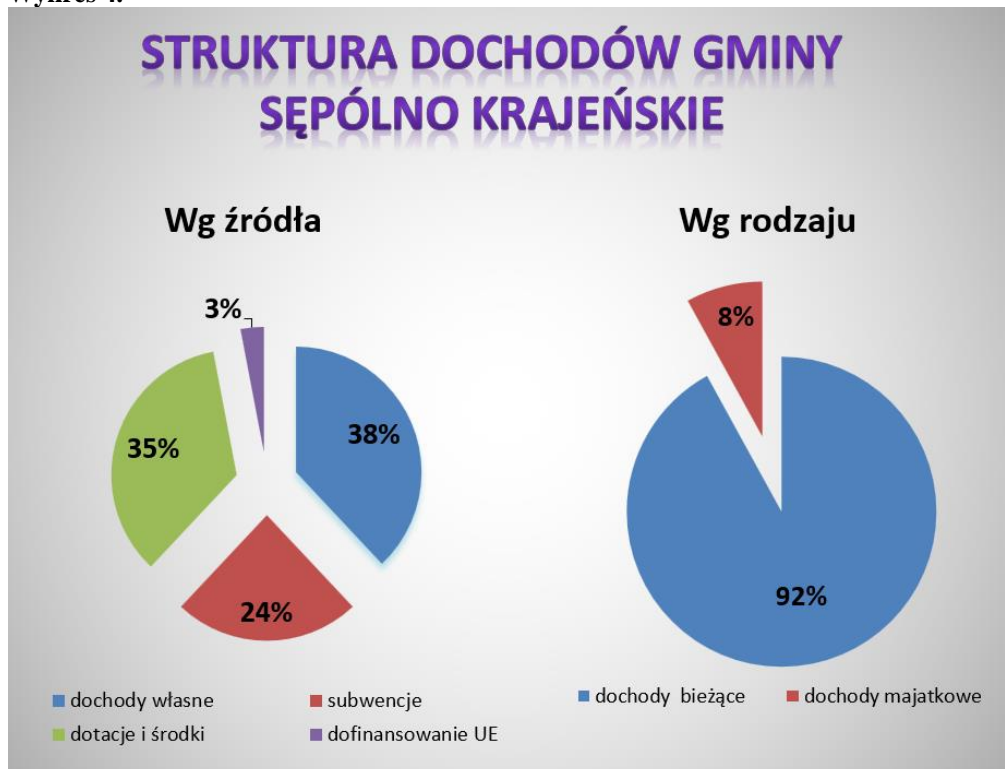
3. INFORMACJE FINANSOWE

3.1 Stan i struktura finansów gminnych.

Wykres 3.

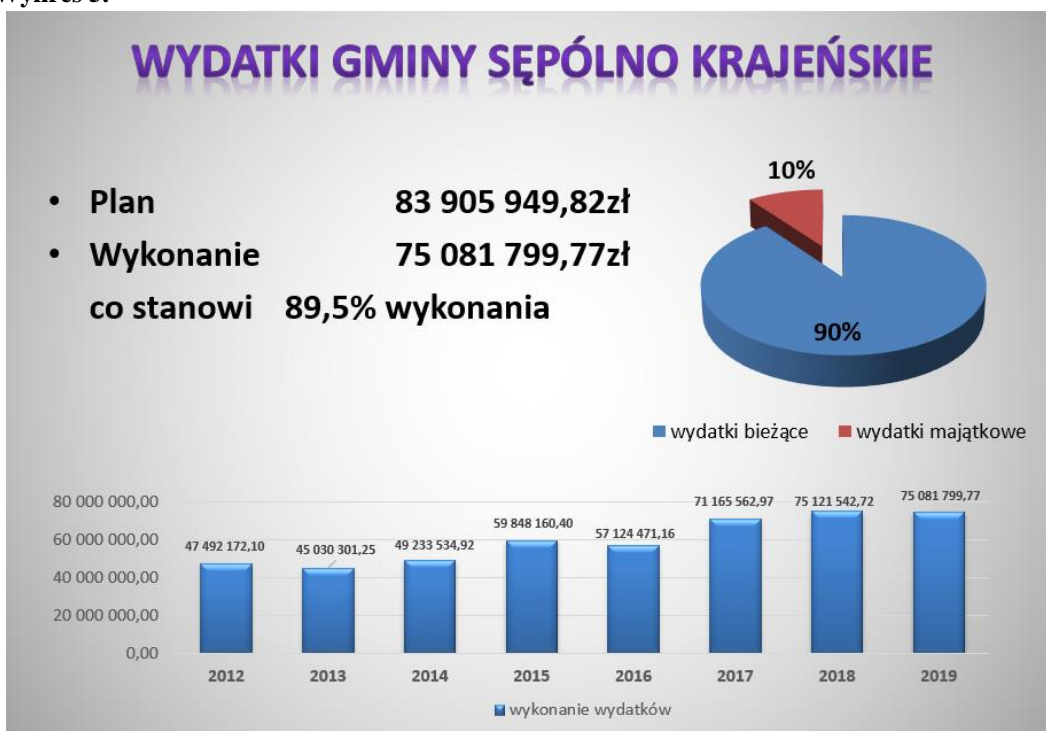

Wykres 4.

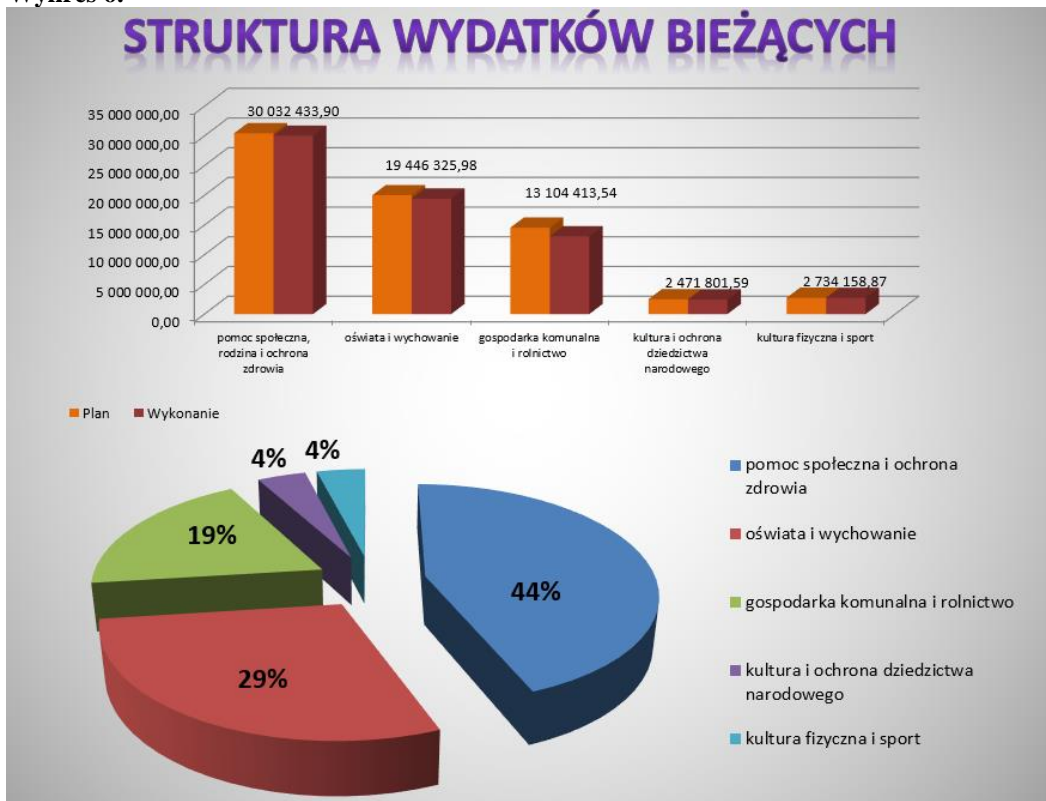

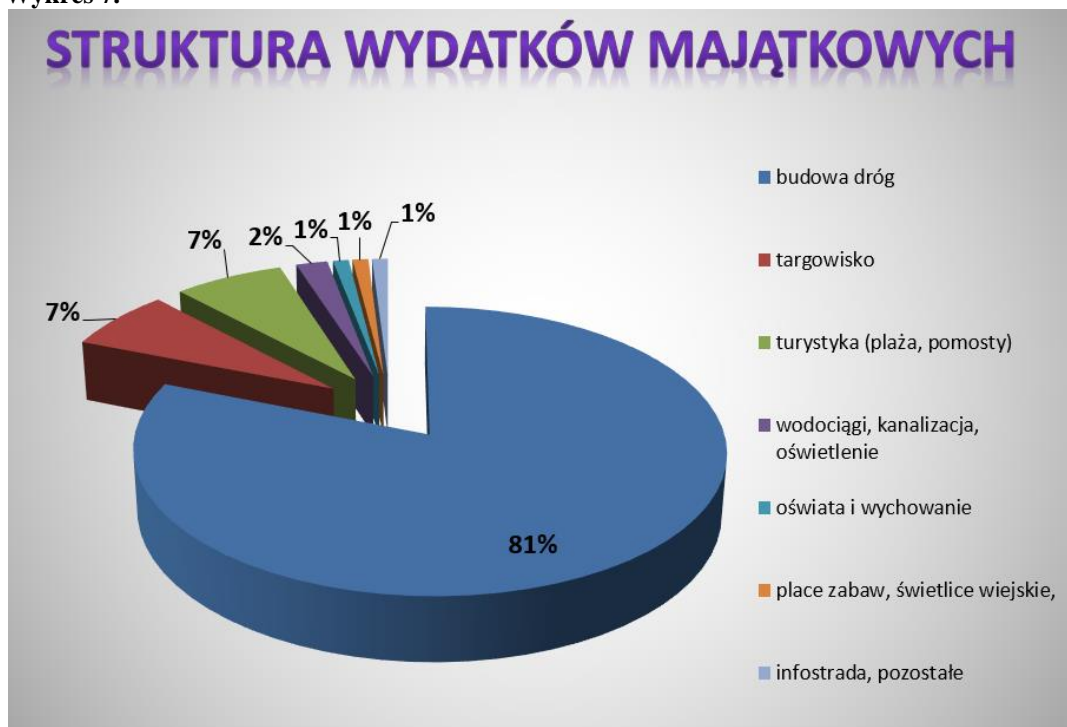
Wykres 5.

Wykres 6.

Wykres 7.

Wykres 8.

3.2 Budżet Obywatelski.

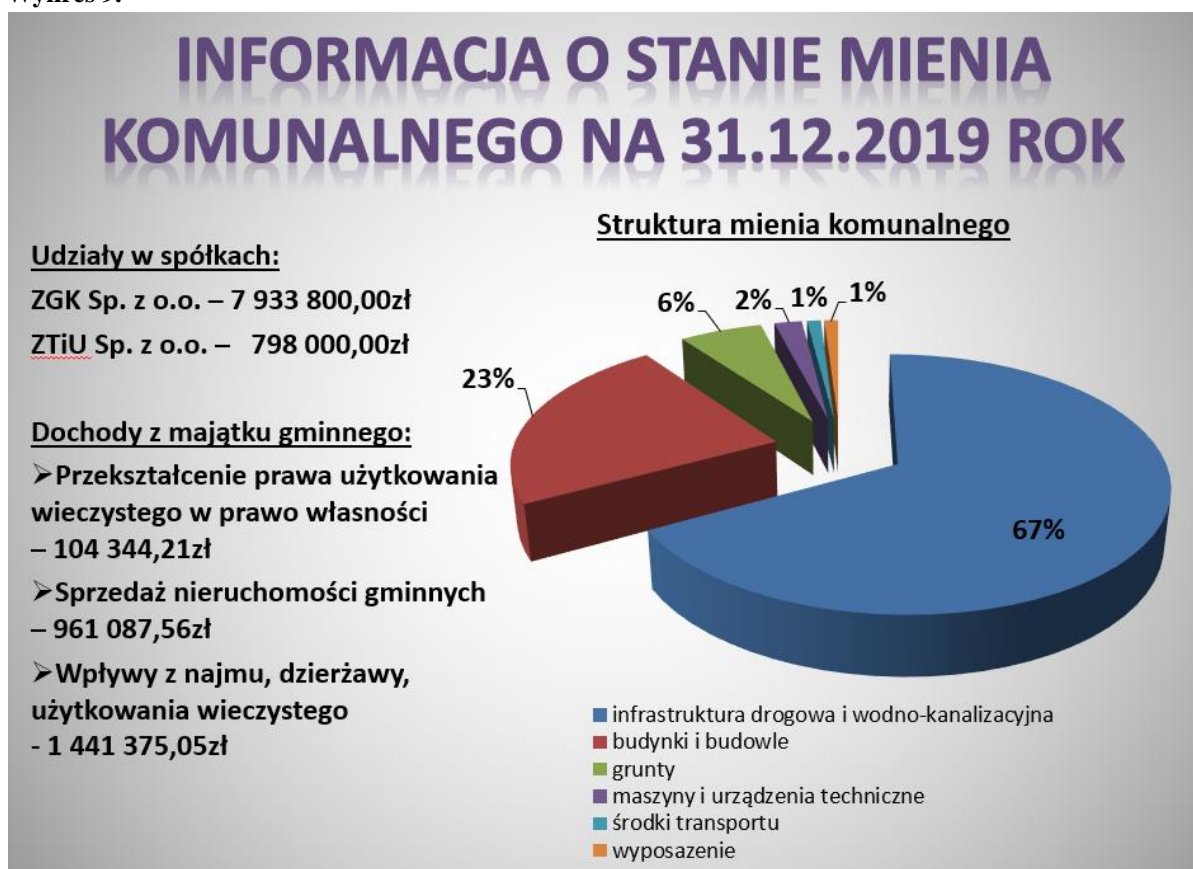
W 2019 roku, realizowane były inwestycje na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie w ramach konsultacji Budżetu Obywatelskiego przeprowadzonych z mieszkańcami gminy, które odbyły się w 2018 roku.

W Sępólnie Krajeńskim wykonano zadanie: „WESOŁE” Budowa miasteczka ruchu drogowego wraz ze strefą gier w zakresie o wartości 100 000 zł.

W Lutowie zrealizowano zadanie: Modernizacja placu zabaw i budowa siłowni plenerowej w Lutowie – wartość 65 201,20 zł.

4. INFORMACJA O STANIE MIENIA KOMUNALNEGO

Wykres 9.

5. INFORMACJA O REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII

5.1 Strategia Rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2020 została przyjęta uchwałą nr XL/301/13 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 grudnia 2013 roku.

Tabela 2. Realizacja Strategii w 2019 r.

Cele strategiczne strategii	Cele operacyjne zrealizowane w 2019 roku
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej wpływającej na jakość życia mieszkańców min. poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	<p>W zakresie infrastruktury technicznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa ulicy Nałkowskiej w Sępólnie Krajeńskim, - budowa drogi Dziechowo, - remont i przebudowa ul. Parkowej, Al. Lipowej w Sępólnie Krajeńskim, - odbudowa drogi gminnej nr 020408C relacji Wałdowo -Toboła, - odbudowa drogi gminnej relacji Wilkowo – Wałdówko, - przebudowa targowiska miejskiego w Sępólnie Krajeńskim, - budowa kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Sępólno Krajeńskie– zadanie w trakcie realizacji, - budowa oświetlenia drogowego na terenie gminy, - odbudowa mostu na rzece Kamionce w ciągu drogi publicznej kategorii gminnej nr 020408C relacji Toboła-Wałdowo, <p>W zakresie infrastruktury społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont i przebudowa budynku starej szkoły w Lutowie obejmująca adaptację obiektu na potrzeby aktywizacji społecznej– zadanie w trakcie realizacji.
Rozbudowa infrastruktury zapewniającej możliwość aktywnego odpoczynku i rehabilitacji	<ul style="list-style-type: none"> - modernizacja placu zabaw i budowa siłowni plenerowej w Lutowie, - budowa miasteczka ruchu drogowego w Sępólnie Krajeńskim, - modernizacja placu zabaw i budowa siłowni plenerowej w Lutowie, - budowa pomostu na plaży miejskiej w Sępólnie Krajeńskim w ramach zadania.
Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> - sprzedaż terenów inwestycyjnych, - wynajem biur w Inkubatorze Przedsiębiorczości.

5.2. Ład przestrzenny.

Przystąpiono do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sępólno Krajeńskie Uchwałą Nr XI/91/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 28 sierpnia 2019r.

Podjęto Uchwałę nr XIII/113/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 października 2019r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego przy ulicy Targowej w Sępólnie Krajeńskim.

5.3. Lokalny Program Rewitalizacji.

Na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji przyjętego uchwałą Nr XLIX/392/2018 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 26 września 2018 roku w sprawie przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sępólno Krajeńskie” podpisano i przystąpiono do realizacji zadania inwestycyjnego polegającego na „**Remoncie i przebudowie budynku starej szkoły w Lutowie wraz ze zmianą sposobu użytkowania na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu.**”

Projekt jest odpowiedzią na istnienie problemu przestrzeni zdegradowanej w postaci nieużytkowanego budynku starej szkoły zlokalizowanej na terenie Sołectwa Lutowo.

Na terenie wiejskim Gminy Sępólno Krajeńskie wskazano sołectwo Lutowo, którego obszar i liczba mieszkańców wraz z obszarem rewitalizacji w części miejskiej Gminy, nie przekraczają wskazanych limitów 20% powierzchni i 30% mieszkańców. Dlatego też całe sołectwo Lutowo należy uznać za obszar rewitalizacji. Kierunek działania: Poprawa stanu infrastruktury technicznej.

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2014-2020” obszar rewitalizacji gminy wybrany został na podstawie metody mieszanej dla miasta i obszaru wiejskiego.

Ponadto centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego oraz Obszar domków jednorodzinnych zamieszkuje łącznie 31,52% mieszkańców gminy oraz zajmuje 1,66% powierzchni gminy. W ramach poprawy jakości infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznej i środowiska realizowany będzie projekt pn.: **Modernizacja rynku wraz z bocznymi uliczkami w Sępólnie Krajeńskim.**

5.4. Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem.

Mieszkaniowy zasób Gminy Sępólno Krajeńskie składa się z 257 lokali mieszkalnych i 33 lokali socjalnych o łącznej powierzchni 13 810,47m².

Lokale te są zarządzane przez Zakład Gospodarki Komunalnej sp. z o.o w Sępólnie Krajeńskim w liczbie 280, w tym 33 lokale socjalne oraz przez Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim w liczbie 10 lokali mieszkalnych.

W Wieloletnim Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2018 – 2023 prognozuje się sprzedaż dwóch lokali mieszkalnych rocznie. W 2019r. sprzedano 2 lokale mieszkalne.

Zdecydowana większość budynków mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Sępólno Krajeńskie wymaga remontu ze względu na ich wiek, stan techniczny a także konieczność dostosowania ich do aktualnie obowiązujących przepisów techniczno – budowlanych. Ponadto wykonywane są remonty konieczne na skutek zużycia i wieku instalacji jak i całych budynków.

Minimalna szacunkowa wartość potrzeb remontowych:

- 2019r. – 225.000,00zł.

W 2019 roku po uzyskaniu opinii Społecznej Komisji Mieszkaniowej przydzielono 7 lokali mieszkalnych, dokonano także 7 zamian mieszkań wewnątrz zasobu gminnego.

W 2019 roku zostało podpisane 12 umów ugodowych, rozkładających zadłużenia czynszowe na raty.

5.5. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej został przyjęty uchwałą Nr XXI/165/2016 Rady Miejskiej W Sępólnie Krajeńskim z dnia 29 czerwca 2016 roku w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sępólno Krajeńskie”.

Plan gospodarki niskoemisyjnej jest dokumentem dotyczącym zagadnień z zakresu podniesienia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Istotą planu jest osiągnięcie korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych z działań zmniejszających emisję gazów cieplarnianych. Plany gospodarki niskoemisyjnej mają m.in. przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- 1) redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- 2) zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- 3) redukcji zużycia energii finalnej.

Wychodząc naprzeciw założeniom Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gmina Sępólno Krajeńskie zrealizowała inwestycje polegające na:

- 1) przebudowie targowiska miejskiego w Sępólnie Krajeńskim, w ramach którego wykonano 22 panele fotowoltaiczne,
- 2) budowie oświetlenia drogowego (solarnej lampy hybrydowej) w miejscowości Dziechowo.

5.6. Program Ochrony Środowiska.

Tabela 3. Realizacja Programu Ochrony Środowiska w 2019 r.

Nazwa zadania	Ochrona środowiska, przyrody, geologia.
<p>„Program Ochrony Środowiska Gminy Sępólno Krajeńskie aktualizacja na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021”. Uchwała Nr L/388/2014 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 października 2014 r.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie Programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 ze zm.). 2. Program przyjęty został Uchwałą Nr L/388/2014 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 października 2014 r. w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska Gminy Sępólno Krajeńskie. Aktualizacja na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021” 3. Program oparty jest na wielu strategiach, programach, politykach, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju. 4. Program zawiera krótką charakterystykę Gminy, jej położenie, demografię, użytkowanie gruntów. Opisuje aktualny stan infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, transportowej, zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i gaz na terenach poszczególnych gmin. 5. Gmina Sępólno Krajeńskie charakteryzuje się dużym udziałem obszarów chronionych. Obszarów objętych ochroną prawną jest ok. 20 tys. ha, co stanowi 87 % ogólnej powierzchni Gminy. Lasy i grunty leśne zajmują 29 %, natomiast grunty rolne stanowią 56% powierzchni Gminy. 6. Gleby całego województwa kujawsko-pomorskiego charakteryzują się niskim stopniem zanieczyszczenia. Wyjątek stanowią gleby znajdujące się wzdłuż głównych tras komunikacyjnych przebiegających przez województwo kujawsko – pomorskie, gdzie stwierdzono zanieczyszczenie gleb wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi (WWA). Zanieczyszczenie gleb metalami występowały głównie w glebach ciężkich i średnich, w odcinkach zlokalizowanych wzdłuż dróg, które były remontowane

poprzez nałożenie nowej warstwy asfaltu, szczególnie w odległości 5 m od krawędzi jezdni.

7. Na terenie Gminy występują złoża surowców mineralnych, głównie kruszyw naturalnych piasków i żwirów, których rozmieszczenie na analizowanym terenie jest nierównomierne. Na dzień raportu na terenie Gminy Sępólno Kraj. nie eksploatuje żadnych złóż.
8. Głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy jest tzw. emisja niska, związana ze stosowaniem paliw o niskiej jakości w paleniskach domowych oraz emisja liniowa przy głównych traktach komunikacyjnych (droga krajowa nr 25). W strefie kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Sępólno, wystąpiły przekroczenia stężeń dla: pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 i benzo(a)pirenu. Zostały również przekroczone poziomy celu długoterminowego dla ozonu w przypadku ochrony zdrowia, jak również w przypadku ochrony roślin (klasa D2).
9. Na obszarze Gminy zidentyfikowano tylko jeden Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Jest to subzbiornik nr 127 Złotów – Piła – Strzelce Krajeńskie, obejmujący trzeciorzędowe warstwy wodonośne o powierzchni 387 600 ha.
10. Ostatnie badania jakości wód podziemnych na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie, prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska były prowadzone przed rokiem 2014.
11. Jakość wody przeznaczonej do spożycia corocznie jest badana, w 2019 r. odpowiadała pod względem fizykochemicznym i mikrobiologicznym we wszystkich wodociągach.
12. Na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie przeważają wody powierzchniowe o umiarkowanym stanie/potencjale ekologicznym. O wynikach stanu/potencjału ekologicznego wód decydowały wyniki badań elementów biologicznych, fizykochemicznych i morfologicznych.
13. Stan sanitarny kąpieliska i miejsc wykorzystywanych do kąpieli nie budził zastrzeżeń Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sępólnie Krajeńskim.
14. Na obszarze Gminy Sępólno Krajeńskie w wyniku wstępnej oceny ryzyka powodziowego wyznaczono obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi (ONNP) od strony rzeki Kamionka (częstotliwość powodzi raz na 500 lat). Zasięg ONNP obejmuje gminę: Kamień Krajeński, Sępólno Krajeńskie. Dla powyższych obszarów Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej sporządził mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których zostały przedstawione „obszary szczególnego zagrożenia

	<p>powodzia”.</p> <p>15. Przez teren Gminy Sępólno Krajeńskie przebiegają drogi: krajowa nr 25, wojewódzka nr 241 o łącznej długości 37 km. Ponadto występuje gęsta sieć dróg powiatowych i gminnych, po których odbywa się głównie ruch lokalny. Drogi przebiegające przez obszary zabudowane są głównym źródłem hałasu. Z przeprowadzonego w 2018 r. Generalnego Pomiaru Ruchu Drogowego (GPRD) wynika, że najbardziej uczęszczaną drogą w Gminie jest droga krajowa nr 25. Ruch komunikacyjny na tej drodze powoduje przekroczenia norm hałasu, szczególnie w centrum miasta przez które przebiega. GPRD przeprowadzany jest co 5 lat. Brak budowy obwodnic miast powodować oraz ciągły wzrost natężenia ruchu, powodować będzie nasilanie się problemu hałasu komunikacyjnego. W 2019 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy nie przeprowadzał pomiarów hałasu na terenie Gminy.</p> <p>16. Na terenie Gminy coraz powszechniej stosowane są ogniwa fotowoltaiczne do celów bytowych a także w celach prosumenckich..</p> <p>17. Gmina Sępólno Krajeńskie wraz z innymi 25 gminami należą do Regionu 1 Północnego, który zamieszkuje ponad 327 tys. mieszkańców. W regionie tym system gospodarki odpadami komunalnymi opiera się na działalności instalacji RIPOK zlokalizowanych w: Bładowie, Sulnówku i Zakurzewie.</p> <p>18. Na terenie Gminy znajduje się 1 składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Włóscibórek. Na którym prowadzony jest monitoring. Na dzień składania raportu składowisko jest poddawane rekultywacji.</p> <p>19. Na podstawie danych z Bazy Azbestowej oszacowano, że na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie pozostało do usunięcia ok. 2,0 tys. Mg wyrobów azbestowych. Corocznie Gmina prowadzi działania zmierzające do usuwania odpadów azbestowych, środki finansowe na ten cel pochodzą głównie z WFOŚiGW w Toruniu oraz budżetu Gminy.</p> <p>20. Odnotowywany jest wzrost nasilenia skutków zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych np. nawałnice czy ulewne deszcze. Działania naprawcze, usuwanie skutków tych zdarzeń oraz działania adaptacyjne wiążą się ze znacznymi kosztami. Istotą działań adaptacyjnych podejmowanych zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, poprzez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę i technologie, a także zmiany zachowań, jest uniknięcie ryzyk i wykorzystanie szans.</p>
--	---

	<p>21. Istotną rolę w szerzeniu wiedzy ekologicznej na terenie Gminy odgrywają m.in.: jednostki oświatowe, przedszkola i szkoły; Nadleśnictwa, Krajeński Park Krajobrazowy, Starostwo Powiatowe i Urząd Miejski.</p> <p>22. W poszczególnych latach obowiązywania programu realizowane były zadania inwestycyjne oraz pozainwestycyjne mające pozytywny wpływ na środowisko naturalne np. termomodernizacje budynków, rozbudowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, przebudowy oczyszczalni ścieków, remonty i przebudowy dróg, itp.</p> <p>23. Program ochrony środowiska dla Gminy Sępólno Krajeńskie jest podstawowym instrumentem do realizacji zadań własnych i koordynowanych w zakresie ochrony środowiska, które mogą być w całości lub w części finansowane ze środków będących w dyspozycji Gminy.</p> <p>24. W realizacji poszczególnych zadań programu uczestniczą: Gmina, inne jednostki działające na danym terenie, realizujące swoje zadania, podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu (WIOŚ, PWIS, Urząd Marszałkowski itp.); społeczność Gminy, jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.</p>
<p>Podmioty realizujące zadanie.</p>	<p>Burmistrz Sępólno Krajeńskiego - opracowujący dokument. Referat Gospodarki Komunalnej i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim, gminne jednostki oświatowe, podmioty realizujące program (np. wprowadzanie nasadzeń zastępczych, ograniczanie emisji zanieczyszczeń i hałasu do środowiska poprzez remont i przebudowę dróg, podnoszenie świadomości ekologicznej poprzez edukację dzieci i młodzieży, działania termomodernizacyjne w obiektach użyteczności publicznej)</p>

RAPORT O STANIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE ZA 2019 ROK

<p>Najważniejsze informacje dotyczące realizacji zadania w 2019r.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa i modernizacja dróg gminnych, budowa wodociągów, kanalizacji deszczowej i sanitarnej, termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej. 2. Program priorytetowy AZBEST 2019 – 2020.; zadanie „Demontaż, transport i utylizacja wyrobów budowlanych zawierających azbest z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie” Stan azbestu wg inwentaryzacji n dzień 31.12.2018 r.: – 241,761.74 Mg, W roku 2019 zdemontowano i zutylizowano 43.17 mg wyrobów budowlanych zawierających azbest. Wartość: 16 444,50 zł Stan wyrobów budowlanych zawierających azbest na dzień 31.12.2019 r.: 208,315.57 Mg. 3. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Wybudowano 1 przydomową oczyszczalnię ścieków o wartości 7 200,00 zł. Dotacji Gminy Sępólno Krajeńskie: 3 000,00 zł. 4. Prowadzenie gospodarki odpadami, prowadzenie PSZOK; 5. Wydanie 136 decyzji na usunięcie drzew z gruntów osób fizycznych i prawnych.
---	--

6. REALIZACJA UCHWAŁ RADY MIEJSKIEJ W SĘPÓLNIE KRAJEŃSKIM

Rada Miejska w Sępólnie Krajeńskim w 2019 r. odbyła 12 sesji, na których podjęto łącznie 118 uchwał.

Z wymienionej liczby do chwili obecnej wykonane zostały całkowicie 77 uchwał.

I. W toku realizacji ze względu na okres ich obowiązywania lub rozłożenia w czasie kolejnych etapów realizacyjnych jest 37 następujących uchwał:

- 1) uchwała nr IV/28/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 stycznia 2019 w sprawie ustalenia wysokości i warunków udzielenia bonifikat od opłaty jednorazowej z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego gruntów stanowiących własność Gminy Sępólno Krajeńskie zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności;
- 2) uchwała nr V/44/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 lutego 2019 w sprawie ustalenia zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych treningowych;
- 3) uchwała nr V/45/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 lutego 2019 w sprawie ustalenia sposobu sprawienia pogrzebu przez Gminę Sępólno Krajeńskie;
- 4) uchwała nr V/46/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 lutego 2019 w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023;
- 5) uchwała nr V/47/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 lutego 2019 w sprawie przyjęcia „Programu Aktywności Lokalnej dla Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2019-2022”;
- 6) uchwała nr V/49/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 lutego 2019 w sprawie wyrażenia zgody dla radnych Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim na przewodniczenie Zebraniom Wiejskim Sołectw;
- 7) uchwała nr VI/53/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 marca 2019 w sprawie udzielenia dotacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 8) uchwała nr VII/61/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 24 kwietnia 2019 w sprawie zasad przyznawania stypendiów za wybitne osiągnięcia edukacyjne, artystyczne i sportowe dla uczniów szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Sępólno Krajeńskie;
- 9) uchwała nr IX/70/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 26 czerwca 2019 w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż nieruchomości położonych we Włóściborzu;
- 10) uchwała nr IX/71/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 26 czerwca 2019 w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż nieruchomości położonej w Sępólnie Krajeńskim;
- 11) uchwała nr XI/82/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 28 sierpnia 2019 w sprawie zaciągnięcia pożyczki;

- 12) uchwała nr XI/88/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 28 sierpnia 2019 w sprawie określenia wzoru wniosku o wypłatę dodatku energetycznego;
- 13) uchwała nr XI/91/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 28 sierpnia 2019 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Sępólno Krajeńskie;
- 14) uchwała nr XII/96/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 25 września 2019 w sprawie ustalenia wysokości stawki procentowej opłaty adiacenckiej z tytułu wybudowania urządzeń infrastruktury technicznej;
- 15) uchwała nr XII/97/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 25 września 2019 w sprawie ustalenia regulaminu targowiska stałego „Mój Rynek”;
- 16) uchwała nr XIII/104/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 października 2019 w sprawie przyjęcia „Programu Współpracy Gminy Sępólno Krajeńskie z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2020”;
- 17) uchwała nr XIII/108/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 października 2019 w sprawie przyjęcia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie;
- 18) uchwała nr XIII/109/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 października 2019 w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- 19) uchwała nr XIII/110/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 października 2019 w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, terminu i miejsca składania deklaracji przez właścicieli nieruchomości położonych w granicach obszaru Gminy Sępólno Krajeńskie oraz warunków i trybu jej składania za pomocą środków komunikacji elektronicznej;
- 20) uchwała nr XIII/112/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 października 2019 w sprawie uchwalenia „Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2019-2022”;
- 21) uchwała nr XIII/113/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 października 2019 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego przy ulicy Targowej w Sępólnie Krajeńskim;
- 22) uchwała nr XIII/114/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 października 2019 w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż nieruchomości położonej w Sępólnie Krajeńskim;
- 23) uchwała nr XIV/117/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 listopada 2019 w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości;

- 24) uchwała nr XIV/118/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 listopada 2019 w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis;
- 25) uchwała nr XIV/119/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 listopada 2019 w sprawie wprowadzenia opłaty od posiadania psów, ustalenia jej wysokości oraz określenia zasad poboru, terminu płatności i zwolnień od tej opłaty;
- 26) uchwała nr XIV/121/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 listopada 2019 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020;
- 27) uchwała nr XIV/122/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 listopada 2019 w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwalniania z opłat, jak również tryb ich pobierania;
- 28) uchwała nr XIV/123/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 listopada 2019 w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia – schronisku dla osób bezdomnych i schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, niebędącymi jednostkami organizacyjnymi Gminy Sępólno Krajeńskie, a realizującymi zadania własne gminy w zakresie udzielania schronienia osobom bezdomnym, które ostatnie stałe miejsce zameldowania posiadały na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie;
- 29) uchwała nr XIV/124/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 listopada 2019 w sprawie przystąpienia Gminy Sępólno Krajeńskie do realizacji projektu „Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim na rzecz włączenia społecznego!” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Osi priorytetowej II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna;
- 30) uchwała nr XIV/127/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 listopada 2019 w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie;
- 31) uchwała nr XV/131/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 grudnia 2019 w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sępólno Krajeńskie;
- 32) uchwała nr XV/132/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 grudnia 2019 w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Sępólno Krajeńskie na 2020 rok;
- 33) uchwała nr XV/134/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 grudnia 2019 w sprawie poboru podatków i opłat w drodze inkasa oraz wyznaczenia inkasentów;

- 34) uchwała nr XV/137/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 grudnia 2019 w sprawie przystąpienia Gminy Sępólno Krajeńskie do realizacji rządowego Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2019-2020;
- 35) uchwała nr XV/139/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 grudnia 2019 w sprawie określenia średniej ceny jednostki paliwa w Gminie Sępólno Krajeńskie, w roku szkolnym 2019/20;
- 36) uchwała nr XV/143/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 grudnia 2019 w sprawie ustalenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy, za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych z terenu nieruchomości oraz za opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych
- 37) uchwała nr XV/144/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 grudnia 2019 w sprawie ustalenia opłat za usługi cmentarne;

III. Niezrealizowano uchwałę nr XV/136/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 grudnia 2019 w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących zmian statutów jednostek pomocniczych gminy Sępólno Krajeńskie, z powodu odwołania zebrań jednostek pomocniczych wskutek pandemii koronawirusa;

IV. Unieważniona została uchwała nr VI/55/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 marca 2019 w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie na rok 2019 - Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 1 października 2019r.

V. Uchylono uchwały:

- 1) nr IV/29/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 30 stycznia 2019 w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi – uchylona uchwałą nr XVII/175/2020 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 26 lutego 2020r. w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- 2) nr VII/57/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 24 kwietnia 2019 w sprawie zaciągnięcia pożyczki - uchwałą nr XI/82/2019 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 28 sierpnia 2019 w sprawie zaciągnięcia pożyczki.

7. OŚWIATA I EDUKACJA

7.1 Placówki oświatowe prowadzone przez gminę Sępólno Krajeńskie w 2019r.

Gmina Sępólno Krajeńskie jest organem prowadzącym dla:

- 1) Gminnego Przedszkola nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Sępólnie Krajeńskim;
- 2) Gminnego Przedszkola nr 2 w Sępólnie Krajeńskim;
- 3) Oddziałów Przedszkolnych we wszystkich szkołach podstawowych;
- 4) SP nr 1 z oddziałami gimnazjalnymi w Sępólnie Krajeńskim;
- 5) SP nr 3 z oddziałami gimnazjalnymi w Sępólnie Krajeńskim;
- 6) SP z oddziałami gimnazjalnymi w Lutowie;
- 7) SP z oddziałami gimnazjalnymi w Wałdowie;
- 8) SP w Wiśniewie;
- 9) SP w Zalesiu;
- 10) SP w Zbożu.

Liczby dzieci, uczniów i oddziałów kształtowały się następująco:

Tabela 4. Przedszkola, oddziały przedszkolne w r. szk.2019/20.

L.p.	Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba oddziałów
1.	Gminne Przedszkole nr 1 w Sępólnie Kr.	161	7
2.	Gminne Przedszkole nr 2 w Sępólnie Kr.	202	9
3.	Oddziały przedszkolne w SP nr 1 w Sępólnie Kr.	35	2
4.	Oddziały przedszkolne w SP nr 3 w Sępólnie Kr.	23	1
5.	Oddziały przedszkolne w SP w Lutowie	16	1
6.	Oddziały przedszkolne w SP w Wałdowie	25	1
7.	Oddziały przedszkolne w SP w Wiśniewie	25	1
8.	Oddziały przedszkolne w SP w Zalesiu	35	2
9.	Oddziały przedszkolne w SP w Zbożu	20	1
	RAZEM	542	25

W roku szkolnym 2019/20 w Gminie Sępólno Krajeńskie do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach przyjęto wszystkie ubiegające się o miejsce 542 dzieci. Łącznie funkcjonowało 25 oddziałów przedszkolnych: 16 wielogodzinnych i 9 pięciogodzinnych w szkołach podstawowych. W celu zapewnienia miejsc dla wszystkich chętnych, podzielono na dwie części salę do zajęć ruchowych w Gminnym Przedszkolu nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi, a w izbie do zajęć terapeutycznych w skrzydle budynku SP nr 3 został utworzony trzeci oddział zamiejscowy Gminnego Przedszkola nr 2.

RAPORT O STANIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE ZA 2019 ROK

Tabela 5. Szkoły podstawowe w r. szk. 2019/20.

L.p.	Nazwa placówki	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	SP nr 1 w Sępólnie Krajeńskim	331	15
2.	SP nr 3 w Sępólnie Krajeńskim	459	21
3.	SP w Lutowie	100	8
4.	SP w Wałdowie	139	8
5.	SP w Wiśniewie	100	7
6.	SP w Zalesiu	62	7
7.	SP w Zbożu	91	9
	RAZEM	1282	74

W Gminie funkcjonuje 7 szkół podstawowych. W roku szkolnym 2019/20 do 74 oddziałów w szkołach podstawowych uczęszczało 1282 uczniów.

Tabela 6. Ogółem liczba dzieci, uczniów i oddziałów w r. szk. 2019/20.

L.p.	Nazwa szkoły, przedszkola	Liczba dzieci, uczniów	Liczba oddziałów
1.	SP nr 1 w Sępólnie Krajeńskim	366	17
2.	SP nr 3 w Sępólnie Krajeńskim	482	22
3.	SP w Lutowie	116	9
4.	SP w Wałdowie	164	9
5.	SP w Wiśniewie	125	8
6.	SP w Zalesiu	97	9
7.	SP w Zbożu	111	9
8.	Gminne Przedszkole nr 1 w Sępólnie Kr.	161	7
9.	Gminne Przedszkole nr 2 w Sępólnie Kr.	202	9
	RAZEM	1824	99

Liczba wszystkich dzieci w przedszkolach i uczniów w szkołach wynosiła 1824.

Liczba wszystkich oddziałów w przedszkolach i w szkołach wynosiła 99.

Tabela 7. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2019 r.

	Cz. hum. - j. polski	Cz. hum. - historia	Część mat. - przyr. - matematyka	Część mat. - przyr. - przyroda	J. angielski - poziom podstawowy	J. angielski - poziom rozszerzony	J. niemiecki - poziom podstawowy	J. niemiecki - poziom rozszerzony
Gmina Sępólno Kraj.	56 %	54 %	35 %	43 %	60 %	41 %	54 %	32 %
Powiat Sępoleński	57 %	55 %	36 %	45 %	62 %	45 %	50 %	31 %
Woj. Kuj.-Pom.	61 %	57 %	47 %	40 %	65 %	49 %	45 %	38 %

Tabela 8. Wyniki egzaminu w szkołach podstawowych w 2019 r.

	Język polski	Matematyka	Język angielski
Szkoła Podstawowa nr 1	63 %	34 %	56 %
Szkoła Podstawowa nr 3	67 %	46 %	56 %
Szkoła Podstawowa w Lutowie	58 %	40 %	45 %
Szkoła Podstawowa w Wałdowie	49 %	34 %	33 %
Szkoła Podstawowa w Wiśniewie	69 %	42 %	68 %
Szkoła Podstawowa w Zalesiu	n.d.	n.d.	n.d.
Szkoła Podstawowa w Zbożu	64 %	35 %	58 %
Gmina Sępólno Krajeńskie	63 %	39 %	53 %
Powiat Sępoleński	59 %	38 %	50 %
Województwo	60 %	42 %	55 %

7.2 Warunki lokalowe szkół i przedszkoli.

Od nowego roku szkolnego nieco poprawiły się warunki pracy i nauki w SP nr 1. Zmianowość zmniejszyła się do ok. 1,3. Oddziały przedszkolne funkcjonują na dwie zmiany. Dokuczliwy jest brak drugiej sali gimnastycznej.

SP nr 3 kolejny rok jest szkołą jednozmianną. Jednak umieszczenie w niej aż trzech oddziałów zamiejscowych GP nr 2 nie pozwala na stworzenie dobrych warunków do nauki. Od września 2019r. poprawiły się trudne dotąd warunki w SP Lutowo i SP Wałdowo. Jednak w Lutowie nadal

brakuje jednej izby lekcyjnej. Na potrzeby zajęć wykorzystywana jest stołówka szkolna w podpiwniczeniu szkoły.

Trudna sytuacja nie zmienia się w SP Zboże i SP Wiśniewa. W szkołach tych uczy się odpowiednio 111 i 125 dzieci. W Zbożu wykorzystywane są do nauki zarówno świetlica, mała pracownia komputerowa, jak i zastępcza sala gimnastyczna. W Wiśniewie problem warunków nauki został częściowo rozwiązany przez adaptację zaplecza sportowego na pokój nauczycielski i adaptację dotychczasowego pokoju nauczycielskiego na jedną z klas. Nieutworzenie w 2016 r. klasy pierwszej (6 – latki cofnięte reformą do zerówki), pozwoliło na czasowe zrównoważenie liczby izb i oddziałów. Szkoła w Wiśniewie ma trzy klasy przechodnie i bardzo małe korytarze. Tak w Zbożu, jak i w Wiśniewie nie ma też możliwości utworzenia dwóch oddziałów przedszkolnych (3-5 latki i 6 latki).

Dość dobre warunki będzie miała nadal SP w Zalesiu. Choć i tam z racji umieszczenia w szkole filii żłobka pojawiają się problemy z pomieszczeniami do nauki.

W trzech szkołach wiejskich (SP Wiśniewa, SP Zalesie, SP Zboże) mocno odczuwalny jest brak sal gimnastycznych.

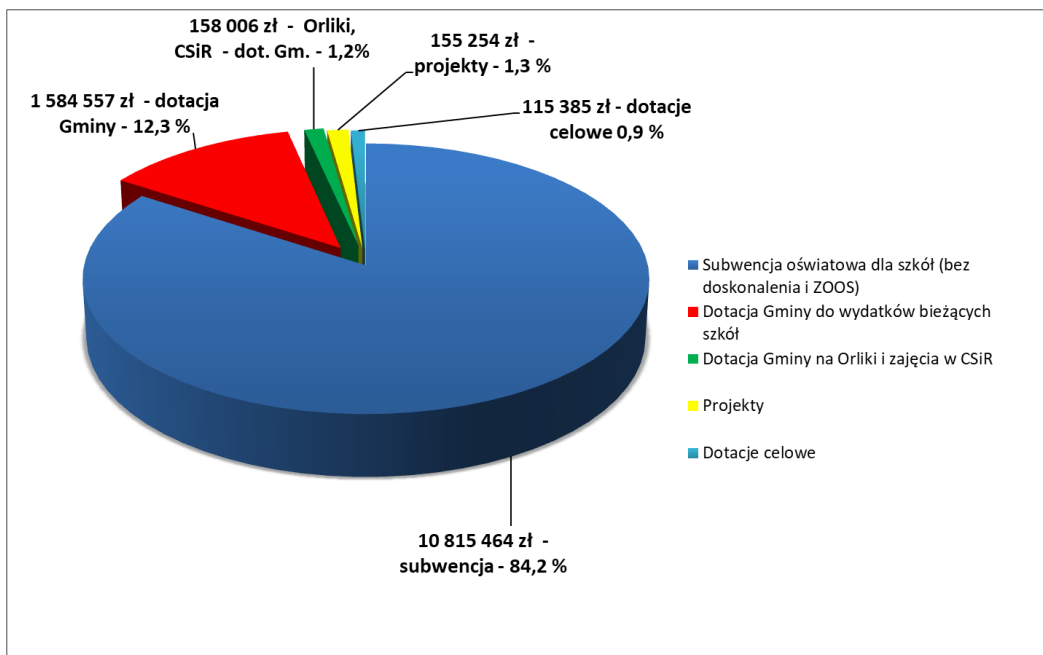
W szkołach wiejskich brak jest też pomieszczeń dla pielęgniarek szkolnych. Ponadto szkoły te dysponują albo niewielkimi, albo zastępczymi pomieszczeniami (klasy) do spożywania posiłków. Bardzo trudną sytuację ma GP nr 1 w Sępólnie Krajeńskim. W przedszkolu funkcjonuje 7 oddziałów, a pełnowymiarowych izb do zajęć jest 4. Na potrzeby nowotworzonych oddziałów zajmowane były kolejno: pomieszczenie uzyskane z podziału na dwie sali do zajęć, zaplecze na sprzęt przy sali rehabilitacyjnej, a ostatnio podzielona na pół sala rehabilitacyjna. Ponadto, z racji małej powierzchni kuchni i jej przeciążenia ilością wydawanych posiłków Sanepid ograniczył jej działalność (część potraw zamawiana jest w innym podmiocie).

W GP nr 2 w Sępólnie Krajeńskim 3 oddziały przedszkolne korzystają z pomieszczeń w skrzydle SP nr 3. To pozwala na normalne funkcjonowanie placówki macierzystej, ale oznacza większe obciążenie wykorzystanej dotąd optymalnie kuchni. Ogranicza też w pełni samodzielne funkcjonowanie SP nr 3.

7.3 Finanse szkół i przedszkoli.

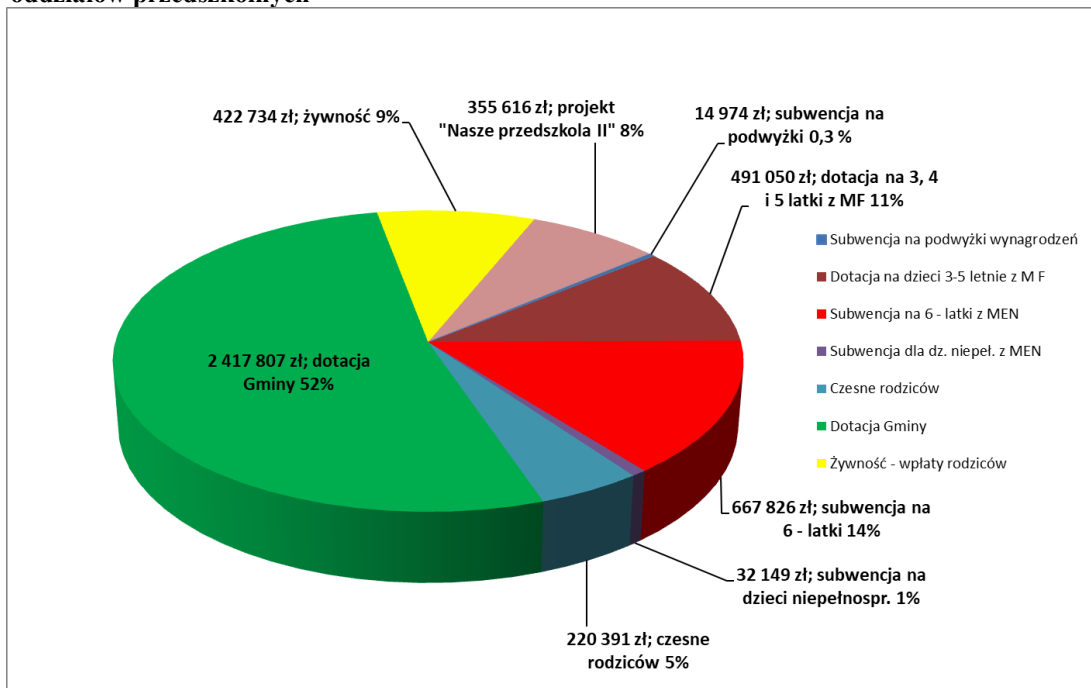
Budżety szkół w 2019 r. zamknęły się kwotą 12 mln 846 tys. zł. Z kwoty tej: 10 mln 815 tys. zł. to subwencja oświatowa, 1 mln 585 tys. zł to dotacja gminy do wydatków bieżących szkół. 158 tys. zł to dotacja Gminy na Orliki i zajęcia szkół na CSiR, 155 tys. zł to dotacje zewnętrzne oraz 115 tys. zł to dotacje celowe.

Wykres 10. Udział subwencji, dotacji Gminy oraz projektów zew. w budżetach szkół w 2019r.

Budżety przedszkoli i oddziałów przedszkolnych zamknęły się kwotą 4 mln 623 tys. zł. Z kwoty tej 2 mln 418 tys. zł to dotacja Gminy. **Stanowi to 52 % budżetów przedszkoli.** Pozostałe środki pochodziły z dotacji i subwencji państwa, środków z Unii Europejskiej (projekt) oraz wpłat rodziców.

Wykres 11. Udział dotacji, subwencji, projektów, czesnego i opłat za żywność w budżecie przedszkoli i oddziałów przedszkolnych

W 2019 roku przeprowadzono kilka istotnych, w tym nieplanowanych remontów placówek. Udało się je zrealizować głównie z oszczędności. Dokonano też wielu zakupów, prawie wyłącznie z pozyskanych środków zewnętrznych.

**Ważniejsze remonty, inwestycje, zakupy zrealizowane w szkołach i przedszkolach w 2019 r.
w Szkole Podstawowej nr 1 w Sępólnie Krajeńskim**

- 1) Wymiana części sztucznej nawierzchni trawiastej na boisku Orlik – 18.144 zł,
- 2) Renowacja i częściowa wymiana parkietu dębowego, malowanie linii boisk, trzykrotne lakierowanie podłogi na sali gimnastycznej – 28.226 zł,
- 3) Pomoce dydaktyczne z projektu „Kompetencje kluczem do przyszłości”: monitor dotykowy, tablica interaktywna z projektorem, 2 zestawy do robotyki, 2 laptopy, programy edukacyjne, pomoce do zajęć z j. niemieckiego, przyrody, chemii, fizyki, matematyki, szachów, logopedii, rewalidacji,
- 4) Zakup 5 tablic suchościeralnych do klas - 1.489 zł (ze środków Rady Rodziców),
- 5) Klimatyzator do pomieszczeń biurowych szkoły – 5.658 zł.

W Szkole Podstawowej nr 3 w Sępólnie Krajeńskim

- 1) Wymiana instalacji gazowej – 10.535 zł
- 2) Przebudowa głównej rozdzielni elektrycznej - 29 955 zł,
- 3) Projekt i montaż instalacji ppoż., oddymiania oraz instalacji oświetlenia ewakuacyjnego w skrzydle szkoły – 13.900 zł,
- 4) Remont kapitalny klatki schodowej i korytarzy parteru i piętra w skrzydle szkoły. Zakup i montaż drzwi ppoż. Montaż płytek na korytarzach, schodach, wymiana tynków akrylowych, zamontowanie balustrady i pochwytów, barierek ochronnych, prace malarskie – 50.337 zł (41.337 zł z projektu „Nasze przedszkola II”),
- 5) Częściowa modernizacja sieci internetowej: I etap realizacji projektu Ogólnopolska Sieć Edukacyjna - wydatki finansowane z budżetu państwa, 2.000 zł z budżetu szkoły,
- 6) Modernizacja monitoringu wizyjnego: wymiana kamer, rejestratora, dysku, monitora - 10.128 zł,
- 7) Wymiana części rynien i naprawa dachu – 3.500 zł,
- 8) Zakup kserokopiarki – 5.781 zł,
- 9) Zakup lektur – 1.400 zł,
- 10) Zakup monitora interaktywnego do gabinetu fizycznego – 8.200 zł,

- 11) Zakup zestawu robotów edukacyjnych Ozobot – 2.210 zł,
- 12) Zakup licencji e- sekretariat – 1.300 zł,
- 13) Pomoce dydaktyczne z projektu „Kompetencje kluczem do przyszłości”: 2 zestawy klocków do budowy robotów, 2 laptopy, pomoce do pracowni chemicznej, do zajęć z geografii, szachów.

W Szkole Podstawowej w Lutowie

- 1) Remont kapitalny podłogi na sali gimnastycznej obejmujący wykonanie nowej nawierzchni podłogi drewnianej z parkietów dębowych, trzykrotnie polakierowanej, z wymianą listew przypodłogowych, malowaniem linii – 55.622 zł,
- 2) Montaż elementów placu zabaw i siłowni plenerowej zawierających elementy wieży, huśtawki, karuzelę, bujaki sprężynowe, piramidę linową oraz 5 podwójnych urządzeń na pylonach wraz z ławeczkami i stojakami na rowery – 98.511 zł (z budżetu obywatelskiego),
- 3) Montaż na sali gimnastycznej piłkochwyków, naprawa drabinek oraz instalacja nowych uchwytów do siatki – 11.000 zł,
- 4) Remont łazienek szkolnych - uzupełnienie ubytków płytek na ścianach, wymiana uszkodzonych drzwi do toalet, malowanie sufitów – 5.000 zł,
- 5) Remont kapitalny klasy: gipsowanie, malowanie powłok ściennych, odnowienie grzejników co, wyłożenie sufitu płytami panelowymi i malowanie, montaż kącika sanitarnego - 5.000 zł,
- 6) Adaptacja mieszkania w „Starej Szkole” na potrzeby jednooddziałowego przedszkola, adaptacja strychu na potrzeby społeczne, wyłożenie kostką brukową parkingu i chodnika do szkoły – zadanie realizowane przez Gminę ze środków projektowych LGD Nasza Krajna,
- 7) Pomoce dydaktyczne z projektu „Kompetencje kluczem do przyszłości”: 2 zestawy klocków LEGO do konstrukcji robotów, 3 laptopy do zajęć rewalidacyjnych i programowania, drukarka, radiomagnetofon, wyposażenie do pracowni chemicznej, pomoce do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych.

W Szkole Podstawowej w Wąldowie

- 1) Montaż systemu monitoringu – 19.800 zł,
- 2) Wykonanie opaski fundamentowej wokół szkoły – roboty własne,
- 3) Zakup elementów placu zabaw – 9.075 zł,
- 4) Zakup ławek drewnianych i szafki skrytkowej – 4.700 zł
- 5) Zakup 2 komputerów stacjonarnych – 3.000 zł,

- 6) Pomoce dydaktyczne z projektu „Kompetencje kluczem do przyszłości”: 2 zestawy klocków do budowy robotów, 2 laptopy, pomoce do pracowni przyrodniczej i pracowni chemicznej, szachów, zajęć logopedycznych.

W Szkole Podstawowej w Wiśniewie

- 1) Remont podłogi w sali gimnastycznej obejmujący cyklizowanie, położenie warstwy lakieru rozpuszczalnikowego, dwukrotne lakierowanie lakierem sportowym wodnym, malowanie linii boisk - 13.056 zł,
- 2) Remont zaplecza sportowego i pokoju nauczycielskiego obejmujący postawienie ścianki działowej, wstawienie drzwi, gipsowanie i malowanie ścian, zakup i montaż regałów drewnianych - 8.089 zł,
- 3) Zakup wykładziny dywanowej zabezpieczającej parkiet w sali gimnastycznej - 3.831 zł,
- 4) Założenie monitoringu na terenie placówki - 9.400 zł,
- 5) Zakup maskownic na kaloryfery - 1.238 zł,
- 6) Zakup ławeczek do szatni - 1.020 zł,
- 7) Zakup wyposażenia placu zabaw - 1.160 zł,
- 8) Zakup pomocy dydaktycznych do przedmiotów przyrodniczych w kl. VII i VIII - 61.935 zł (ze środków rezerwy MEN),
- 9) Pomoce dydaktyczne z projektu „Kompetencje kluczem do przyszłości”: 3 zestawy klocków do budowy robotów, 3 tablety, program edukacyjny, pomoce do zajęć z matematyki, przyrody, fizyki, logopedii.

W Szkole Podstawowej w Zalesiu

- 1) Wykonanie opaski wokół budynku szkolnego,
- 2) Przebudowa szatni na gabinet lekarski, bibliotekę i pokój nauczycielski: wyburzenie starej konstrukcji szatni, postawienie ścianek działowych, montaż drzwi, montaż umywalki, prace elektryczne, przeniesienie szatni na korytarz,
- 3) Wykonanie regałów w piwnicy,
- 4) Przebudowa instalacji grzewczej w oddziale przedszkolnym,
- 5) Drobne prace konserwatorskie,
- 6) Zakup ławeczek do szatni dla zerówki (12 boksów),
- 7) Ułożenie podłogi z wykładziny zgrzewanej (novoflor) w przedszkolu - 3.493 zł,
- 8) Zakup 10 komputerów poleasingowych z monitorami do pracowni - 11.892 zł,
- 9) Zakup i montaż drzwi wyspowych do piwnicy - 900 zł,

- 10) Zakup i montaż 3 drzwi ppoż. w kotłowni i składzie opału - 7.520 zł,
- 11) Zakup 10 krzesełek do klas 1-3,
- 12) Pomoce dydaktyczne z projektu „Kompetencje kluczem do przyszłości”: program edukacyjny, pomoce do prowadzenia zajęć z matematyki, przyrody.

Wszystkie prace remontowe wykonano w własnym zakresie z pomocą rodziców, materiały pozyskano od sponsorów lub zakupiono z budżetu szkoły, płyty chodnikowe pozyskano od Gminy.

W Szkole Podstawowej w Zbożu

- 1) Remont sekretariatu szkoły: gipsowanie, malowanie ścian, montaż podwieszanego sufitu - 4.723 zł,
- 2) Remont korytarza szkoły: malowanie ścian i sufitu, montaż listew przypodłogowych, narożników ściennych i listew kątowych - 9.475 zł,
- 3) Montaż wykładziny zgrzewanej (novoflor) wraz z przygotowaniem podłoża w dwóch klasach lekcyjnych - 9.166 zł,
- 4) Remont pracowni komputerowej: wylanie posadzki, położenie płytek, montaż listew podłogowych, szpachlowanie, malowanie ścian, położenie tynku mineralnego - 6.500 zł,
- 5) Pozyskanie 4 robotów - zestawów klocków LEGO WeDO oraz 4 tabletów dla nauczycieli kl. „O” – III z projektu Polska Cyfrowa „Kod do przyszłości”,
- 6) Pomoce dydaktyczne z projektu „Kompetencje kluczem do przyszłości”: 6 robotów do zajęć z robotyki, 3 tablety, pomoce do zajęć z matematyki, do prowadzenia koła szachowego, do prowadzenia zajęć z języka angielskiego.

W Gminnym Przedszkolu nr 1 w Sępólnie Krajeńskim

- 1) Montaż monitoringu wizyjnego wewnątrz i na zewnątrz przedszkola - 8.500 zł,
- 2) Zakup 2 dywanów do klas - 1.750 zł,
- 3) Zakup pomoce dydaktycznych: mat i robotów do programowania, lalek, domku dla lalek, przyborów do doświadczeń przyrodniczych - 10.516 zł,
- 4) Wydzielenie pomieszczenia do zajęć dla 25 dzieci z sali rehabilitacyjnej - 8.500 zł,
- 5) Zakup szatni, krzeseł dla oddziału - 6.375 zł,
- 6) Naprawa zaciekającego łącznika - 4.500 zł,
- 7) Zakup kserokopiarki - 5.959 zł,
- 8) Zakup 27 szt. krzeseł składanych - 768 zł,
- 9) Zakup rozdrabniacza gałęzi - 478 zł.

W Gminnym Przedszkolu nr 2 w Sępólnie Krajeńskim

- 1) Zakup placu zabaw - 23.600 zł,
- 2) Doposażenie istniejącego placu zabaw o 2 huštawki oraz równoważnię - 7.500 zł,
- 3) Zakup mebli i wyposażenia - 24.000 zł,
- 4) Zakup i montaż zestawu tablicy interaktywnej (tablica, rzutnik z krótką ogniskową, głośniki, laptop z oprogramowaniem) - 7.500 zł,
- 5) Zakup i montaż piaskownicy - 3.750 zł,
- 6) Doposażenie kuchni w zmywarkę do naczyń - 5.500 zł,
- 7) Zakup taboretu grzewczego indukcyjnego do kuchni - 5.700 zł,
- 8) Wyposażenie przedszkola w pomoce dydaktyczne i zabawki dla oddziału - 9.850 zł,
- 9) Doposażenie kuchni w garnki i naczynia, pojemniki termoizolacyjne - 4.000 zł,
- 10) Wszystkich zakupów dokonano ze środków w projekcie „Nasze przedszkola II” pozyskanych z EFS.
- 11) Zakup pianina przenośnego.

7.4 Pozyskane środki zewnętrzne dla szkół i przedszkoli w 2019r.

1) Projekt „Nasze przedszkola II”.

W projekcie „Nasze przedszkola II” realizowanym w r.szk. 2018/19 pozyskano **356.616 zł.** na utworzenie i całoroczne funkcjonowanie jednego wielogodzinnego oddziału przedszkolnego w GP nr 2 w Sępólnie Krajeńskim zlokalizowanego w skrzydle SP nr 3. Dzięki pozyskanym środkom zaadaptowano pomieszczenia szkolne, wyposażono je w meble, sprzęt, tablicę interaktywną, zakupiono pomoce dydaktyczne, zabawki, plac zabaw z dodatkowymi elementami oraz wyposażenie do kuchni. Dokonano kapitalnego remontu klatki schodowej i korytarzy w skrzydle SP nr 3, gdzie zlokalizowano oddział. Sfinansowano również roczne wynagrodzenia 2 n-li, woźnej oddziałowej i pomocy kuchennej. Dodatkowo dzieci mogły uczestniczyć w zajęciach logopedycznych. Łączna wartość projektu wyniosła 418.000 zł.

2) Projekt „Kompetencje kluczem do przyszłości”.

Projekt realizowany w roku szk. 2019/20. Uzyskane wsparcie wynosi **762.046 zł.** Projekt realizowany jest we wszystkich szkołach. Celem projektu jest wzrost kompetencji kluczowych u 500 uczniów oraz wzrost kompetencji zawodowych u 70 nauczycieli. W ramach projektu realizowane są zajęcia w 115 grupach, szkoły wyposażono w pomoce dydaktyczne i sprzęt TIK, roboty niezbędne do prowadzenia nowoczesnych, innowacyjnych i efektywnych zajęć.

Doposażono szkolne pracownie chemiczne, fizyczne, przyrodnicze i matematyczne (za kwotę ok. 180 tys. zł). Zakupiono internetową platformę edukacyjną. Wartość całkowita projektu 897.000 zł.

3) Pomoce dydaktyczne do nauczania przedmiotów przyrodniczych.

Z rezerwy MEN pozyskano **61.935 zł** na zakup różnorodnych pomocy dydaktycznych do nauczania biologii, chemii, fizyki i geografii w Szkole Podstawowej w Wiśniewie. W poprzednim roku wsparcie takie pozyskano dla SP w Zbożu, a w roku bieżącym pomoc uzyska SP w Zalesiu. Zakupy pomocy są konieczne po włączeniu nowych przedmiotów do nauczania w zreformowanej, ośmioletniej szkole podstawowej. W szkole pojawiły się mikroskopy, preparaty, plansze, modele, zestawy laboratoryjne, zestawy do badań, zestawy do demonstracji zjawisk fizycznych, mapy, zestawy doświadczalne, minerały, skamieniałości i wiele innych pomocy.

4) Program Erasmus+1.

ERASMUS+1 jest kontynuacją programu wymiany między szkołami w różnych krajach europejskich, do którego w 2018 r. przystąpiła Szkoła Podstawowa nr 1 w Sępólnie Krajeńskim. Grupa docelowa obejmuje uczniów szkoły w wieku 13-15 lat z podstawową znajomością języka angielskiego. Wymiana obejmuje szkoły z pięciu krajów: Turcji, Włoch, Litwy, Rumunii i Polski. W 2019 r. wydatki w tej edycji projektu wyniosły **74.914 zł**.

5) Projekt Polska Cyfrowa.

Projekt realizowany jest w SP nr 1 na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych mieszkańców Sępólna Krajeńskiego. Obejmuje realizację zajęć z obsługi programów komputerowych oraz wyposażenie szkoły w laptopy niezbędne do realizacji tych zajęć. Pozyskane w 2019 r. środki na rzecz realizacji projektu z Ministerstwa Cyfryzacji wyniosły **80.340 zł**.

6) Dofinansowanie wyposażenia pomieszczenia zaadaptowanego do nauki.

Z rezerwy MEN pozyskano **10.000 zł** na zakup wyposażenia do zaadaptowanego pomieszczenia do nauki w SP w Wiśniewie.

Razem w 2019 r. pozyskano dla szkół i przedszkoli 1.345.851 zł.

7.5 Wspomaganie uczniów i ich rodzin.

1) Wyprawka szkolna

Wyprawką szkolną w r. szk. 2019/20 obejmującą zakup podręczników szkolnych oraz materiałów edukacyjnych objętych zostało 14 uczniów niepełnosprawnych. **Wartość dotacji przyznanej przez Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy wyniosła 3.315 zł.**

2) Bezpłatne podręczniki i ćwiczenia

We wrześniu 2019 wszyscy uczniowie szkół otrzymali komplet bezpłatnych podręczników i ćwiczeń do zajęć. **Wartość dotacji przyznanej przez Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy wyniosła 116.216 zł.**

3) Dożywianie uczniów

Dożywianiem od września 2019 objętych jest:

- Z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – 44 uczniów dziennie,
- Z „Pajacyka” Polskiej Akcji Humanitarnej – 50 uczniów dziennie,
- Ze środków prywatnych – 177 uczniów dziennie.

Łącznie dożywianiem objęto 271 uczniów dziennie.

4) Program dla szkół „Owoce i warzywa”

Z programu „Owoce i warzywa”, finansowanego przez Agencję Rynku Rolnego, od września 2019 r. korzysta **746 uczniów.**

5) Program dla szkół „Mleko i produkty mleczne”

Z programu „Mleko i produkty mleczne” finansowanego przez Agencję Rynku Rolnego, od września 2019 r. korzysta **745 uczniów.**

6) Stypendia socjalne

W 2019 r. wsparciem w postaci stypendium socjalnego o charakterze edukacyjnym objęto:

- W I półroczu 2019 r. - **108 uczniów kwotą 248 zł/m-c,**
- W II półroczu 2019 r. – **95 uczniów kwotą 195 zł/m-c.**
- Przyznano też 2 zasiłki szkolne.

Łącznie na stypendia socjalne wydatkowano w tym okresie 232.822 zł, z czego kwota dotacji pozyskana z Kuratorium Oświaty wyniosła 208.423 zł.

7) Stypendia edukacyjne, nagrody i wyróżnienia.

Za osiągnięcia edukacyjne w roku szk. 2018/19 **stypendia przyznano dla 47 uczniów** z klas IV – VIII SP i III Gimnazjów, **każde w wysokości 500 zł.** Na wypłatę stypendiów **wydatkowano 23.500 zł.** Ponadto przyznano **64 wyróżnienia indywidualne i zespołowe** za szczególne osiągnięcia edukacyjne, artystyczne lub sportowe i **nagrody za kwotę 12.674 zł.**

8) Dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych

W roku 2019 refundacja objęła 16 pracodawców, zatrudniających 24 młodocianych pracowników. **Łączna kwota wypłaconego pracodawcom dofinansowania, pozyskanego z Kuratorium Oświaty, wyniosła 191.656 zł.**

7.6 Zajęcia sportowe.

- **SKS we wszystkich szkołach.**

W 2019 r. w 12 grupach, przez cały rok w wymiarze 2 godzin tygodniowo, we wszystkich szkołach realizowane były zajęcia sportowe w ramach SKS –u. **Zajęcia finansowane były przez Kujawsko – Pomorskie Stowarzyszenie Związków Sportowych w Bydgoszczy.**

- **Nauka pływania dla klas I – III wszystkich szkół w ramach programu „Umiem pływać”.** Program objął 7 grup ze wszystkich szkół cyklem 20 godzinnych zajęć nauki pływania. **Koszty wynajmu basenu, instruktorów, opiekunów pokrywał Kujawsko – Pomorski Związek Pływacki w Toruniu. Gmina finansowała dojazd dzieci na basen w kwocie 15.000 zł.**

- **Zajęcia sportowe dla uczniów szkół na Hali widowiskowo – sportowej Krajna Arena.** Uczniowie SP nr 1 i SP nr 3 w Sępólnie Krajeńskim, SP w Wiśniewie, SP w Zalesiu oraz SP w Zbożu, część zajęć sportowych odbywali w Hali widowiskowo – sportowej Krajna Arena. **Koszt wynajmu pomieszczeń oraz dowozów finansowanych z dotacji Gminy wyniósł 84.606 zł.**

- **Zajęcia sportowe dla mieszkańców na 4 przyszkolnych Orlikach.**

W okresie od marca do listopada 2019 r., we wszystkie dni tygodnia otwarte są po zajęciach szkolnych dla mieszkańców, 4 przyszkolne kompleksy sportowe „Orlik”: przy SP nr 1 i SP nr 3 w Sępólnie Krajeńskim, SP w Lutowie oraz SP w Wałdowie. Nad realizacją zajęć czuwają Animatorzy finansowani ze środków Gminy Sępólno Krajeńskie i Ministerstwa Sportu. **Wydatki na funkcjonowanie Orlików po lekcjach wyniosły w 2019 r. 116.600 zł, z czego 43.200 zł to środki z Ministerstwa Sportu i Turystyki.**

8. POLITYKA SPOŁECZNA

8.1 Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim

Efektywna realizacja usług społecznych i ich sprawne funkcjonowanie wymaga dopasowania oraz dostosowania działań z wielu obszarów do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. Usługi społeczne w gminie Sępólno Krajeńskie przyczyniają się do zwalczania dyskryminacji, zapewnienia równości płci, poprawy warunków życia, tworzenia równych szans dla wszystkich i uczestnictwa w życiu społecznym.

Kluczową instytucją przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na terenie gminy Sępólno Krajeńskie jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem działalności jest organizowanie i wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej, w szczególności poprzez doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia potrzebujących osób i rodzin i zintegrowanie ich ze środowiskiem. Do zadań pomocy społecznej należy przyznawanie i wypłacanie świadczeń, prowadzenie pracy socjalnej, rozwój i prowadzenie niezbędnej infrastruktury socjalnej czy rozwijanie nowych form pomocy. Czynniki warunkujące wsparcie to:

- 1) przyczyny ekonomiczne (ubóstwo, bezrobocie);
- 2) przyczyny zdrowotne (długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność);
- 3) przyczyny rodzinne (bezzadność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm, przemoc).

Wszystkie wymienione czynniki mają negatywny wpływ na rodziny, które zostały nimi dotknięte, ale również na wymiar ogólnospołeczny, powodujący konieczność stałego angażowania wysiłków społecznych skierowanych na minimalizację skutków, widocznych we wszystkich sferach życia społecznego: edukacji, ochronie zdrowia, aktywizacji zawodowej, rozwoju i integracji społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej usytuowany jest przy ulicy Szkolnej 8 i swoim działaniem obejmuje teren całej gminy.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według powodów oraz świadczenia pomocy społecznej wg zadań własnych i zleconych zawierają poniższe tabele.

Tabela 9. Liczba środowisk objętych pomocą społeczną (według powodów) w 2019 roku.

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	163	365
2.	Sieroctwo	3	5
3.	Bezdomność	10	10
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	30	156
5.	Bezrobocie	193	528
6.	Niepełnosprawność	198	446
7.	Długotrwała choroba	274	580
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym: – rodziny niepełne – rodziny wielodzietne	43	150
9.	Przemoc w rodzinie	10	36
10.	Alkoholizm	57	98
11.	Narkomania	2	4
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	4
13.	Zdarzenie losowe	5	10

Tabela 10. Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych gminy w 2019 roku.

L.p.	Rodzaj świadczenia	L. osób	L. świadczeń	Koszty (w zł)
1.	Schronienie	5	183	6 863
2.	Posiłki, w tym: dzieci i młodzież w szkołach	127	17 314	104 400
3.	Usługi opiekuńcze	98	31 265	358 993
4.	Sprawienie pogrzebu	0	0	0
5.	Inne zasiłki celowe i w naturze, w tym: zasiłki specjalne celowe	314	X	471 699
6.	Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne i psychologiczne	X	378	X
7.	Praca socjalna	1072	X	X

Tabela 11. Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań zleconych gminie w 2019 roku

L.p.	Rodzaj świadczenia	L. osób	L. świadczeń	Koszty (w zł)
1.	Zasiłki stałe	42	384	189 269
2.	Zasiłki okresowe	145	711	186 572

System zabezpieczenia społecznego - instrumenty

System świadczeń rodzinnych ma na celu pomoc rodzinom, które nie są w stanie zaspokoić wszystkich własnych potrzeb związanych z ponoszeniem wydatków na utrzymanie dzieci. W 2019 roku przyjęto łącznie 1322 wniosków, wydano 1389 decyzji administracyjnych, wypłacono 24.790 świadczeń, na kwotę 5 732 181,66 zł z podziałem na poszczególne świadczenia:

- 1) zasiłki rodzinne: liczba wypłaconych świadczeń – 9 362, na łączną kwotę 1 102 034 zł,
- 2) zasiłki rodzinne wypłacone w ramach „złotówka za złotówkę”: liczba świadczeń – 1 068, na kwotę 71 450,36 zł,
- 3) dodatki do zasiłku rodzinnego: liczba świadczeń – 4 541, na kwotę 538 889 zł,
- 4) dodatki do zasiłku rodzinnego płatne w ramach „złotówka za złotówkę”: liczba świadczeń – 1 282, na kwotę 42 630,45 zł,
- 5) zasiłek pielęgnacyjny: liczba świadczeń – 6 629, na kwotę 1 255 448 zł,
- 6) świadczenie pielęgnacyjne: liczba świadczeń – 829, na kwotę 1 308 478 zł,
- 7) specjalny zasiłek opiekuńczy: liczba świadczeń – 476, na kwotę 292 654 zł,
- 8) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka: liczba świadczeń - 104, na kwotę 104 000 zł,
- 9) świadczenie rodzicielskie: liczba świadczeń – 499, na kwotę 425 438 zł,
- 10) jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł „ustawa za życiem”: liczba świadczeń - 0.
- 11) zasiłek dla opiekuna: liczba świadczeń 165, na kwotę 101 237 zł,
- 12) składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego: liczba składek – 976, na kwotę 299 583 zł,
- 13) składki na ubezpieczenie zdrowotne: liczba składek – 605, na kwotę 55 098 zł.

Fundusz alimentacyjny stanowi system wspierania osób, uprawnionych do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna. W 2019 roku przyjęto 87 wniosków, wydano 110 decyzji administracyjnych, wypłacono 1 282 świadczeń z funduszu alimentacyjnego na łączną kwotę 509 684 zł.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje rządowy program „**Rodzina 500+**”. W 2019 roku przyjęto 2001 wniosków (w tym drogą elektroniczną), wydano 1640 informacji przyznających świadczenie wychowawcze, 258 decyzji administracyjnych, wypłacono w formie pieniężnej 25.672 świadczenia wychowawcze na łączną kwotę 12.776.305,96 zł.

W ramach wsparcia rodzin tutejszy Ośrodek realizuje rządowy program „**Dobry start**”. W okresie od lipca 2019 roku do 30 listopada 2019 roku ustalono prawo do 1952 świadczeń „Dobry start” (1945 świadczeń przyznano, 6 decyzji odmownych, 1 wniosek bez rozpatrzenia, 1 świadczenie nienależnie pobrane przypisano do zwrotu). Wypłacono 1945 świadczeń na łączną kwotę 583.500,00 zł

Dodatki mieszkaniowe, czyli świadczenie pieniężne wypłacane przez gminę osobom w trudnej sytuacji finansowej, służące dofinansowaniu do wydatków ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkaniowego. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom posiadającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego osiągającym niskie dochody, posiadającym odpowiednią powierzchnię użytkową lokalu.

Tabela 12. Dodatki mieszkaniowe – realizacja 2019 rok

Plan wydatków budżetowych na 2019 r.	293 000,00 zł
Kwota wypłaconych świadczeń	290 246,05 zł
Liczba złożonych wniosków	254
Liczba decyzji odmownych	19
Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatku mieszkaniowego	160

Dodatek energetyczny przysługuje osobom które otrzymują dodatek mieszkaniowy. Prawo do dodatku energetycznego dla odbiorców wrażliwych przysługuje przy spełnieniu wszystkich poniższych wymogów:

- 1) osobie, przyznano dodatek mieszkaniowy,
- 2) osoba jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym,
- 3) zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Tabela 13. Dodatki energetyczne – realizacja 2019 rok

Dodatki energetyczne – realizacja 2019 r.	
Plan wydatków budżetowych na 2019 r.	5 338,47 zł
Kwota wypłaconych świadczeń	4 980,34 zł
Liczba złożonych wniosków	69
Liczba decyzji odmownych	0

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (FEAD) 2014 – 2020 współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Do Podprogramu 2018, trwającego od sierpnia 2018 do czerwca 2019 roku, przystąpiło 458 rodzin tj. 1200 osób i w ramach niego pozyskano dla beneficjentów ok 60 ton artykułów żywnościowych. W ramach programu przeprowadzano działania towarzyszące na które składały się warsztaty ekonomiczne, dietetyczne i kulinarne.

Gmina Sępólno Krajeńskie realizowała zadania określone w ustawie o pomocy społecznej i strategiczne cele programu wieloletniego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023. Program składa się z trzech modułów. Pierwszy moduł to wsparcie i posiłek adresowany do dzieci i młodzieży. Drugi to posiłek adresowany do osób starszych. Trzeci moduł zakłada doposażenie i poprawę standardu już działających stołówek (mających własną kuchnię i jadalnię) lub doposażenie tych, które nie działają tak, aby mogły zostać uruchomione lub o stworzenie nowych, a także wsparcie adaptacji i wyposażenia pomieszczeń przeznaczonych do spożywania posiłków, czyli jadalni. Realizacja zadań programu pozwalała na skuteczne udzielenie pomocy w zapewnieniu zasiłku celowego ramach programu oraz pomocy w formie gorącego posiłku. W ramach programu w roku 2019 z zasiłku celowego skorzystało 171 rodzin, w tym 419 osób w rodzinie, a z dożywiania 247 osób (228 dzieci) i wydanych zostało 17 tys. 314 gorących posiłków.

Aktywna polityka społeczna

Najbardziej skuteczną metodą pomocy są formy aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej oraz zdrowotne formy wsparcia poszczególnych kategorii osób i środowisk rodzinnych w kryzysie. Realizując założenia systemu lokalnej polityki społecznej gmina Sępólno Krajeńskie za priorytet uznaje współpracę, współdziałanie i partnerstwo w tworzeniu i realizacji programów z obszaru polityki społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2019 realizował następujące projekty w zakresie ekonomii społecznej:

Projekt „Program Aktywizacja i Integracja – Nowy Start” w ramach PAL

Projekt realizowany jest w okresie od dnia 01.01.2019 do dnia 31.12.2020 i jest skierowany do 72 mieszkańców gminy Sępólno Krajeńskie oraz 40 osób z ich otoczenia. Projekt zakłada aktywne włączenie społeczne oraz powrót na rynek pracy. Obejmuje działania aktywizacji zawodowej i społecznej oraz usługi świadczone w społeczności lokalnej.

Głównym założeniem projektu pn. Projekt „Program Aktywizacja i Integracja- Nowy Start” w ramach PAL jest aktywne włączenie społeczne oraz powrót na rynek pracy. Poprzez aktywne włączenie społecznej rozumiemy spotkania organizowane w kluczowych miejscowościach w zależności od oczekiwań i potrzeb społeczności lokalnej. Aktywizacja zawodowa będzie polegała na uczestnictwie w wybranych kursach zawodowych podnoszących kwalifikacje i umiejętności wybrane zgodnie z barometrem zawodów.

Projekt realizowany jest w następujących miejscowościach:

- 1) Lutowo,
- 2) Radońsk,
- 3) Komierowo,
- 4) Wałdowo,
- 5) Piaseczno,
- 6) Włóścibórz,
- 7) Sępólno Krajeńskie.

Głównymi odbiorcami są mieszkańcy wskazanych w projekcie miejscowości.

Projekt zakłada pracę ze społecznością lokalną w wybranych miejscowościach. Większość z działań jest realizowana w miejscach zamieszkania beneficjentów i w Klubie Integracji Społecznej działającym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim. Zadania zostały zaplanowane w taki sposób, by zapewnić aktywne włączenie społeczne poprzez utworzenie Lokalnych Centrów Integracji, które stanowią miejsce spotkań i realizacji działań uczestników.

Uczestnicy projektu w ramach aktywizacji zawodowej mają możliwość odbycia kursów zawodowych takich jak:

- 1) robotnik budowlany,
- 2) piekarz/cukiernik,

3) kurs kroju i szycia,

4) kurs fryzjerstwa.

Projekt realizowany jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 oś priorytetowa RPKP.09.00.00 Solidarne społeczeństwo, działanie RPKP.09.02.00 Włączenie społeczne, poddziałanie RPKP.09.02.01 Aktywne włączenie społeczne. Projekt realizowany jest od stycznia 2019r. do grudnia 2020r.

W ramach projektu zorganizowane zostały pikniki rodzinno – edukacyjne, które gwarantują integrację i jednocześnie mają walor edukacyjny dla uczestników i ich rodzin na zupełnie innym poziomie niż ma to miejsce w przypadku tradycyjnych spotkań np. w świetlicy wiejskiej. Nawiązanie przyjacielskich relacji pomiędzy uczestnikami wpływa pozytywnie na późniejsze działania w ramach codziennych obowiązków zawodowych. Integracja na takich piknikach to również przełamywanie barier pomiędzy uczestnikami, a pracownikami instytucji samorządowych, którzy także w nich uczestniczą. W powyższym działaniu zorganizowano piknik w Radońsku (22.06.2019r.), Wałdowie (15.09.2019r.) i Sępólnie Krajeńskim (19.09.2019r.). W trakcie pikników zapewniono catering (grill, kawa, herbata, słodki poczęstunek), oraz atrakcje dla dzieci w postaci wesołego miasteczka (karuzela, dmuchany zamek, mała gaj, wata cukrowa oraz popcorn).

Spotkania edukacyjno-integracyjne dla dzieci i dorosłych w społecznościach lokalnych - andrzejki, mikołajki, walentynki, dzień kobiet, dzień dziecka i inne zgłaszane według potrzeb). Podczas spotkań zapewniono dla wszystkich uczestników słodki poczęstunek, zarówno dla dzieci i dorosłych.

W ramach projektu organizowane są grupy samopomocowe skierowane do uczestników projektu. Bezpośrednim ukierunkowaniem wsparcia jest dążenie do włączenia zainteresowanych osób w pracę nad rozwiązywaniem problemu, a trwałym efektem tych działań powinno być ukształtowanie postawy samodzielności, aktywności, a także wyposażenie jej w konkretne umiejętności pokonywania określonych trudności. W ramach grup stosownie do potrzeb kierowane były działania tj.: wsparcie dietetyka, zajęcia z ZUMBY, wspólne pieczenie ciasta, wyjścia plenerowe nad jezioro, wspólne grillowanie, zajęcia manualne, wspólne odnowienie świetlicy, itp. Zorganizowano możliwość składania wniosków na świadczenia wychowawcze, „Dobry start”, zasiłki rodzinne w Wałdowie (10.09.2019r.), Lutowie (29.08.2019r.), Komierowie (22.08.2019r.) i Radońsku (21.08.2019r.).

W roku 2019 wszyscy uczestnicy projektu uczestniczyli w zajęciach animacyjnych. Skierowano również specjalistyczne wsparcie w zakresie: poradnictwo psychologiczne, prawne

oraz doradztwo zawodowe i spotkania z coachem (indywidualnie i grupowo), warsztaty z autoprezentacji oraz szybkiego uczenia się i zapamiętywania.

We wszystkich Lokalnych Centrach Integracji w Radońsku, Lutowie, Komierowie, Wałdowie oraz dla beneficjentów grup z Sępólna Krajeńskiego zorganizowano profesjonalne szkolenie z zakresu I pomocy przedmedycznej.

W poszczególnych LCI wyłoniono na podstawie zapytania ofertowego 4 liderów. Podczas zajęć grupowych zapewniona była opieka nad dziećmi. Wszyscy uczestnicy zostali objęci ubezpieczeniem.

Projekt „Kujawsko-Pomorskie Środowiskowe Centrum Opieki Psychogeriatrycznej w Otępieniach” (ŚCOPO)

Projekt był realizowany w okresie od 1 września 2017 do 31 grudnia 2019 roku na terenie Bydgoszczy i powiatu sępoleńskiego.

Projekt realizowany był w ramach działania 4.1 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (konkurs „Deinstytucjonalizacja usług świadczonych na rzecz osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi”). Liderem projektu jest Pallmed sp. z o.o. w partnerstwie z 21 podmiotami. Budżet całkowity projektu wynosił 4 229 621,80 zł. Głównym celem projektu była poprawa jakości usług świadczonych na rzecz osób z otępieniem i ich rodzin poprzez rozwój sieci wsparcia – kompleksowego i skoordynowanego leczenia, opieki środowiskowej i oddziaływań społecznych.

Projekt „Centrum Aktywności Rodziny drogą do integracji – Program Aktywności Lokalnej”

Projekt Centrum Aktywności Rodziny drogą do integracji - Program Aktywności Lokalnej był realizowany przez Stowarzyszenie „Dorośli - Dzieciom” przy współpracy partnera, którym był Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Aktywności Rodziny w Sępólnie Krajeńskiej. Projekt był finansowany w ramach drogą do integracji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa - Program Aktywności Lokalnej Kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020-EFS. Okres realizacji projektu: od 01.11.2017r. do 31.07.2019r. W ramach współpracy partnerskiej

do projektu zostało zaangażowanych dwóch pracowników socjalnych, którzy w okresie od grudnia 2017r. do sierpnia 2018r. podpisywali kontrakty socjalne zobowiązujące uczestników do udziału w projekcie. W związku z systematycznym udziałem w projekcie uczestnikom projektu wypłacano, raz na kwartał, począwszy od wprowadzenia indywidualnej ścieżki integracji, motywacyjne zasiłki celowe.

Projekt socjalny „Senior Młody Duchem - Łączymy pokolenia”

Identyfikacja potrzeb seniorów i poprawa ich funkcjonowania w środowisku lokalnym jest jednym z zadań pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej. Narzędziem wykorzystywanym do osiągnięcia zamierzonych celów jest projekt socjalny, dzięki któremu możemy dokonać zmiany wykorzystując siły i zasoby środowiska lokalnego. Realizatorzy projektów starają się zmienić tkwiące w środowisku lokalnym stereotypy i zaktywizować seniorów.

W pokonywaniu trudności życia codziennego seniorów, jednym z najważniejszych elementów, które ma przeciwdziałać negatywnym zjawiskom, jest ich społeczne wsparcie. Niezbędne jest, zatem podejmowanie takich działań, które będą prowadzić do wzmacniania pozycji seniorów i wspierania ich samodzielności oraz podmiotowości.

W związku z tym, iż realizowane w 2017r i 2018r. projekty socjalne cieszyły się dużym zainteresowaniem w 2019 roku kontynuowaliśmy działania na rzecz seniorów. Od stycznia do grudnia 2019r. był realizowany projekt „Senior Młody Duchem - Łączymy pokolenia” w ramach, którego odbyło się XVIII spotkanie.

Widzimy, iż niezbędne są działania wychodzące naprzeciw potrzebom osób starszych i przeciwdziałające ich nieobecności w lokalnym środowisku. Niniejszy projekt, stwarza osobom starszym możliwość uczestnictwa w życiu społecznym.

Celem głównym projektu była poprawa funkcjonowania osób starszych zamieszkujących na terenie miasta Sępólna Krajeńskiego poprzez spotkania integracyjno-informujące.

Celami szczegółowymi projektu było :

- 1) integracja międzypokoleniowa osób starszych ze środowiskiem – umożliwienie przekazywania umiejętności, wiedzy i doświadczenia ,

- 2) zagospodarowanie czasu wolnego seniorów poprzez uczestnictwo w cyklicznych spotkaniach tematycznych – budowanie pozytywnych relacji z innymi ludźmi,
- 3) tworzenie i podtrzymywanie więzi społecznych w środowisku lokalnym – zaspokojenie potrzeby bycia użytecznym i potrzebnym,
- 4) akceptacja osób starszych, takimi jakimi są,
- 5) pomaganie w przezwyciężaniu lęku egzystencjalnego, lęku przed pustką w życiu,
- 6) szansa na wyjście z marginesu, z alienacji społecznej,
- 7) poprawienie jakości życia poprzez łagodzenie poczucia wykluczenia społecznego.

W ramach projektu odbywały się spotkania tematyczne między innymi z:

- 1) Komendą Powiatową Policji w Sępólnie Krajeńskim
- 2) Państwową Komendą Straży Pożarnej
- 3) Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
- 4) Lekarzem rodzinnym POPZ
- 5) Zakładem Ubezpieczeń Społecznych,
- 6) Urzędem Skarbowym
- 7) Warsztatami Terapii Zajęciowej;
- 8) psychologiem;
- 9) rehabilitantką;
- 10) pielęgniarką środowiskową;
- 11) Klubem Młodych Twórców działającym przy Stowarzyszeniu „Dorośli-Dzieciom”;
- 12) uczniami Szkoły Nr 3 w Sępólnie Krajeńskim,
- 13) przedszkolakami Przedszkola „Bajka” oraz Przedszkola Integracyjnego w Sępólnie Krajeńskim

Uczestnicy projektu „Senior Młody Duchem-Łączymy pokolenia” spotykali się codziennie również w Klubie Integracji Społecznej. Spotkania te miały na celu zapobieganie alienacji społecznej, umożliwianie przekazywania umiejętności, wiedzy i doświadczenia. Integracja międzypokoleniowa pomagała osobom starszym przezwyciężać lęk egzystencjonalny- lęk przed pustką w życiu gdyż, wielu seniorów jest osobami samotnymi. Wspólne przebywanie zaspokajało potrzebę bycia użytecznym i potrzebnym. Seniorzy nie tylko integrowali się z innymi ludźmi, ale również prezentowali swoje umiejętności manualne. Ważnym elementem naszych spotkań był ruch, który pozwalał na długo pozostać w dobrej kondycji fizycznej dlatego też organizowano raz w

tygodniu spotkania w rehabilitantką, która prowadziła zajęcia ruchowe, kiedy pogoda na to pozwalała odbywały się na łonie natury spacer z kijami. Częstym elementem zajęć była muzykoterapia, czyli czas spędzony w miłej atmosferze, wśród działań muzycznych, aktywizujących

i relaksujących. Swoją pamięć seniorzy mogli poprawić m.in. poprzez wykonywanie znanych i lubianych przez nich melodii. Seniorzy chętnie śpiewali piosenki z ich młodości lat.

Usługi opiekuńcze

Realizowane jest również świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w środowisku zamieszkania osób starszych i niesamodzielnych z uwzględnieniem stanu zdrowia i zdolności psychofizycznych. Usługami opiekuńczymi objętych w roku 2019 było 98 rodzin. Aby zwiększyć dostępność usług opiekuńczych tutejszy OPS przystąpił do rządowego programu „Opieka 75+”, gdzie dodatkowo w roku 2019 objęto wsparciem 37 osób w wieku powyżej 75 lat.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi udzielono 12 osobom. Wsparcie udzielane jest w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej, z uwzględnieniem jej stanu zdrowia i zdolności psychofizycznych.

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

Od 2014 roku, zgodnie z ustawą o Karcie Dużej Rodziny, gmina Sępólno Krajeńskie realizuje zadanie, a jej obsługą zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim. Jest to system zniżek dla rodzin liczących przynajmniej troje dzieci. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. W roku 2019 r. wydano 627 kart tradycyjnych i 290 kart elektronicznych.

Wdrażanie modelowych rozwiązań pracy z rodziną wieloproblemową

Rozwój pracy socjalno – terapeutycznej i socjalno – wychowawczej z rodzinami, które są zagrożone w pełnieniu swoich funkcji to zadania realizowane zgodnie z ustawą o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zadania asystenta rodziny realizowane są zgodnie z przepisami ustawowymi i polegają przede wszystkim na prowadzeniu pracy z rodzinami, u których występuje wiele sprzężonych problemów, m.in.: niskie umiejętności

opiekuńczo-wychowawcze oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przewlekła choroba, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne. Praca **asystenta rodziny** odbywa się w miejscu zamieszkania tych rodzin i poza nim, przy aktywnym współdziałaniu podmiotów wspierających rodzinę. Działaniami asystenta rodziny w roku 2019 objętych zostało 30 rodzin, w tym 61 dzieci.

Mieszkania chronione

Gmina Sępólno Krajeńskie posiada dwa mieszkania chronione, które zarządzeniami Burmistrza Sępólna Krajeńskiego zostały oddane Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim do bezpłatnego użytkowania z przeznaczeniem na mieszkania chronione.

Mieszkanie w Sępólnie Krajeńskim przeznaczone jest dla:

- 1) osoby/rodziny, która ze względu na trudną sytuację życiową, przemoc w rodzinie, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki;
- 2) osobie z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) osobie opuszczającej pieczę zastępczą lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy oraz zakład dla nieletnich.

Mieszkanie w Waldowie przeznaczone jest dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową nie mają możliwości powrotu do ostatniego stałego miejsca zamieszkania.

Narzędzia w zakresie przeciwdziałania przemocy

W celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są różnorodne działania: działania edukacyjne zmieniające świadomość społeczną, informowanie o prawach i przepisach prawnych, działania chroniące ofiary, działania wobec sprawców przemocy i podnoszenie kompetencji pracowników różnych służb oraz placówek, aby skuteczniej reagowali na diagnozowane przypadki przemocy.

Zespół Interdyscyplinarny działa przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, który zapewnia jego obsługę administracyjną. Celem pracy Zespołu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i

wsparcia osób zagrożonych lub uwikłanych w przemoc w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny przy współpracy z innymi instytucjami na terenie gminy Sępólno Krajeńskie, podejmuje szereg działań pomocowych, których celem jest ochrona ofiar przemocy w rodzinie poprzez umożliwienie tym osobom korzystanie z profesjonalnej specjalistycznej pomocy, a także działań profilaktycznych i inicjatyw informacyjno-edukacyjnych w zakresie przemocy w rodzinie. W 2019 roku w gminie Sępólno Krajeńskie wdrożono 61 procedur „Niebieska Karta”, odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego.

Punkt Interwencji Kryzysowej - bezpłatne poradnictwo specjalistyczne (pracownik socjalny, kurator sądowy, poradnictwo rodzinne, pedagog-socjoterapeuta, prawnik, psycholog). W 2019 roku w Punkcie Interwencji Kryzysowej udzielono łącznie 378 porad indywidualnych.

Programy profilaktyczne

Gmina Sępólno Krajeńskie realizuje szereg programów profilaktycznych przeznaczonych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Program jest zapisem działań, które są realizowane w ramach zadań własnych gminy, w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy Sępólno Krajeńskie. Gmina od wielu lat prowadzi szereg inicjatyw mających na celu zapobieganie negatywnym zjawiskom alkoholizmu. Podejmowane działania adresowane są do całej społeczności gminnej:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz osób współuzależnionych,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć

sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,

- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim, w szczególności:

- 1) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- 2) kierowanie osób na badanie diagnostyczne w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia,
- 3) przeprowadzanie kontroli w placówkach handlowych i lokalach gastronomicznych.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów z zakresu narkomanii należy do zadań samorządu gminnego.

Zadania realizowane w ramach programu:

- 1) Zwiększenie poziomu wiedzy na temat negatywnych konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych oraz podkreślenie znaczenia działań profilaktycznych.
- 2) Zwiększenie zasobów profesjonalnie przygotowanych osób realizujących działalność profilaktyczną.
- 3) Współpraca i wspomaganie różnego rodzaju instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem narkomanii.
- 4) Udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej.
- 5) Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwość zapobiegania zjawisku.
- 6) Szkolenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę narkomanii, zwiększenie liczby kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych.

W ramach Programu gmina Sępólno Krajeńskie realizowała następujące zadania:

- 1) Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu poprzez zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz osób współuzależnionych;

- 2) Pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych poprzez udział w zajęciach socjoterapeutycznych w świetlicy terapeutycznej oraz obozie terapeutycznym;
- 3) Udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności pomoc w zakresie ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez pracę specjalistów w PIK, organizowanie cyklicznych szkoleń i konferencji dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz osób zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wizyty pracowników socjalnych z funkcjonariuszami Policji w środowiskach gdzie wdrożono procedurę „Niebieskiej Karty”.
- 4) Działalność Gminnej Komisji Do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim poprzez przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu, praca w ramach zespołów motywujących, przygotowywanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym, opiniowanie wniosków o wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
- 5) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych poprzez wsparcie programów profilaktycznych szkół z terenu gminy Sępólno Krajeńskie, organizacja turniejów sportowych (Pluszowy Miś, Turniej piłkarski „Dzikich drużyn”, Turniej piłki siatkowej), wspomaganie działań prewencyjnych KPP w Sępólnie Krajeńskim, promocja życia w trzeźwości, podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczenia dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Sępólno Krajeńskie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim realizuje lokalną politykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgodnie z założeniami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Sępólno Krajeńskie na lata 2017 – 2020. Program opracowywany jest co trzy lata.

Głównym celem programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w Gminie Sępólno Krajeńskie poprzez tworzenie profesjonalnego i jednolitego systemu wsparcia

dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie.

Celami szczegółowymi programu zgodnie z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie są:

- 1) Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
- 2) Zwiększenie pomocy i ochrony wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- 3) Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób, które są podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie.
- 4) Rozszerzenie kompetencji osób zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Sępólno Krajeńskie

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Sępólno Krajeńskie na lata 2019-2021 jest stworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu.

Cele szczegółowe programu:

- 1) Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin.
- 2) Zapewnienie rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wsparcia i pomocy asystenta rodziny.
- 3) Szeroka współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny.
- 4) Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej poprzez wprowadzenie w rodzinę asystenta rodziny.
- 5) Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

8.2 Żłobek i Klub Dziecięcy w Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Krajeńskim

1. CMDiR administruje obiektem:

1. Kubatura budynku: 4.722,00 m³, powierzchnia zabudowy: 751,00 m²
powierzchnia użytkowa: 960,50 m², liczba kondygnacji: 1+ podpiwniczenie
Technologia wykonania: tradycyjna, rok budowy: 2013 i rozbudowa w 2016 roku
2. Pomieszczenia:
  - sala Klubu Dziecięcego;
  - 4 sale Żłobka;
  - sala do zabaw wodnych;
  - kącik snu i relaksu;
  - kuchnia właściwa;
  - pomieszczenia socjalne;
  - pomieszczenia gospodarcze;
  - archiwum;
  - magazyny;
3. EKO – GAJ – interaktywny plac zabaw dla dzieci do lat 3 wyposażony w:
  - strefę muzyczną;
  - ogródek sensoryczny;
  - strefę wody z pompą do wody i rynnami do przelewania,
  - strefę piasku z koparkami,
  - strefę ruchową: zjeżdżalnie, nawierzchnia poliuretanowa amortyzująca upadek dzieci do bezpiecznej zabawy jeździkami, rowerkach biegowych, pchaczach itp.
  - labirynt z bukszpanu;
  - domki do chowania
  - ogródek przyrodniczy z alpakami – otwarty w każdą sobotę dla mieszkańców i gości Gminy Sępólno Kraj. od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 14:00-18:00

- elementy infrastruktury powstałe z inicjatywy Stowarzyszenia „Dorośli-Dzieciom” w ramach projektu „Modelowe inicjatywy ekologiczne w powiecie sępoleńskim”:

- Eko-Chatka;

- Kaskada imitująca potok górski;

- Nasadzenia w Eko-Gaju wykonane przez rodziców i dzieci skupionych wokół działań Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Kraj. Teren EKO-GAJU przy Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Krajeńskim został wzbogacony o ok. 200 sztuk rozmaitych drzew, krzewów, iglaków, ziół i kwiatów o różnorodnej fakturze liści i zapachu. W ramach inicjatywy rodzice wraz z dziećmi posadzili sadzonki m. in.: *malin, porzeczki, cytrynianu chińskiego, jagody, borówki, rozchodników*. Ogród został podzielony na 5 stref stymulujących zmysły: smakową, zapachową, słuchową, wzrokową oraz dotykową. Dobór gatunkowy roślin oddziałuje również edukacyjnie.

4. 2 Punkty Opieki Diennej nad dziećmi do lat 3:

- w Szkole Podstawowej w Zalesiu – 13 dzieci

- w Świetlicy Terapeutycznej w Sępólnie Kraj. – 10 dzieci

2. Działalność Żłobka i Klubu Dziecięcego w Centrum Małego Dziecka i Rodziny

Żłobek i Klub Dziecięcy w Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Kraj. działają od 5 września 2013 roku. Centrum zapewnia opiekę dzieciom od 20 tygodnia do 3 roku życia. Centrum powstało w ramach projektu „Aktywne mamy w Sępólnie Krajeńskim” jako dzieło partnerskich projektów Stowarzyszenia „Dorośli-Dzieciom” i Gminy Sępólno Kraj w ramach programu MPiPS „Maluch” i projektów unijnych 1.5.2 POKL.

Zainteresowanie ofertą Żłobka i Klubu Dziecięcego w CMDiR wzrasta W 2019 roku łącznie zapewniliśmy opiekę 125 dzieciom w wieku od 20 tygodnia do 3 roku życia w tym: Żłobek 77 miejsc, Klub Dziecięcy – 20 miejsc, Dzienni Opiekunowie 23 miejsc (Zalesie 13 miejsc, Świetlica Terapeutyczna w Sępólnie Kraj. – 10 miejsc), zgodnie z art. 18b. Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 z dnia 4 lutego 2011 roku (Dz.U. z dnia 3 marca 2011r.) z późn. zmianami 5-cioro dzieci zostało dodatkowo objętych opieką w placówce na czas długotrwałej nieobecności innego dziecka. Głównym zadaniem placówki jest zaspakajanie potrzeb opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych małych dzieci oraz wsparcie rodziców powracających na rynek

pracy po urodzeniu dziecka. Centrum Małego Dziecka i Rodziny to miejsce bezpieczne, przyjazne i inspirujące dla dzieci, w którym mogą się one swobodnie rozwijać, zdobywać nowe umiejętności oraz doświadczać dobrych i przyjaznych relacji z rówieśnikami i osobami dorosłymi.

Różnorodne działania placówki oparte są na koncepcji pracy z dzieckiem do 3 lat z wykorzystaniem: nowatorskich metod pracy z małym dzieckiem opartych na wspomaganie rozwoju z uwzględnieniem jego potrzeb i predyspozycji rozwojowych; indywidualnej i stopniowej formie adaptacji dziecka w placówce w towarzystwie rodziców; harmonijny rytm dnia z uwzględnieniem sytuacji codziennych (powitanie, pożegnanie, odpoczynek, posiłek, czynności opiekuńczo – higieniczne) oraz wsparcie samodzielności dzieci zarówno w obszarze samoobsługi, jak i samodzielnym dokonywaniu wyborów i podejmowaniu decyzji; inspirujące środowisko rozwojowe stwarzające odpowiednie warunki do rozwoju ich potencjału życiowego i edukacyjnego; indywidualne podejście do dziecka skoncentrowane na nawiązaniu z nim bliskiej relacji i adekwatnym wsparciu, z uwzględnieniem jego całościowego rozwoju (fizycznego, emocjonalnego, społecznego, intelektualnego); współpraca z rodzicami oparta na obopólnym zaufaniu. Innowacyjne formy i metody pracy z dzieckiem wspierają jego rozwój w sferze: emocjonalnej, społecznej, poznawczym, ruchowej itp.

Ważną rolę w codziennym programie pracy w naszej placówce odgrywa zabawa ponieważ uważamy, że dzieci w tym wieku w naturalny sposób uczą się wielu rzeczy poprzez zabawę. Prowadziliśmy zabawy wielozmysłowe stymulujące układ nerwowy, rozwijające wyobraźnię plastyczną oraz małą motorykę. Poprzez zabawy przy muzyce i tańcu wspieramy rozwój ruchowy. Dzieci miały stały dostęp do książek, bajek, zabaw paluszkowych co pozwala im rozwijać kompetencje językowe i komunikacyjne. Codziennie dzieci mają okazję bawić się indywidualnie, w parach, w małych grupach oraz całej grupie.

W placówce wykorzystywaliśmy różnorodne narzędzia adaptacyjne między innymi książeczkę miłości, ściankę rodziny oraz okienko do machania.

Ponadto ze środków zebranych podczas zbiórki publicznej pt. „Daj piątała na Alpaka” i przekazaniu 1% podatku zakupiono czwartą alpaka – Kajka. Alpaki stanowią stały element edukacyjny oraz terapeutyczny dla dzieci uczęszczających do placówki, a dla mieszkańców i turystów odwiedzających nasze miasto atrakcję. Ogród przyrodniczy z alpakami dostępny jest dla odwiedzających w okresie od 1 kwietnia do 31 października w każdą sobotę od 14:00 do 18:00.

Wspieraliśmy rozwój małych dzieci poprzez zajęcia ze specjalistami: fizjoterapeutą, logopedą oraz konsultantem merytorycznym. W trosce o budowanie dobrego klimatu dla rodziny

cyklicznie organizowaliśmy różnorodnego rodzaju spotkania okolicznościowe mające na celu pielęgnowanie naszych tradycji. W ubiegłym roku zorganizowaliśmy m.in.

Tabela 14.

Kalendarz inicjatyw, imprez okolicznościowych w CMDiR w 2019 r.			
Lp	DATA	NAZWA INICJATYWY/DZIAŁANIA	ORGANIZATOR
1.	GRUDZIEŃ	Dzień ciasteczkowy- wspólne wypiekanie i ozdabianie bożonarodzeniowych ciasteczek	CMDiR
2.	GRUDZIEŃ	Wigilia i odwiedziny Św. Mikołaja	CMDiR
3.	STYCZEŃ	Dzień babci i dziadka	CMDiR
4.	MARZEC	„Dobry start” spotkania przed adaptacyjne z rodzicami dzieci, które idą do przedszkola	CMDiR
5.	CZERWIEC	Piknik rodzinny	CMDiR
5.	PAŹDZIERNIK	Akcja „Jedno dziecko, jedno drzewo”	CMDiR przy współpracy z Nadleśnictwem Lutówko wziął udział w realizacji projektu Lasów Państwowych

3. Publikacje:

W 2018/2019 roku w Żłobku i Klubie Dziecięcym w Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Kraj. prowadzone były badania naukowe przez pracowników Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy w wyniku których nasza placówka stała się wzorcowym miejscem dobrych praktyk pracy z małym dzieckiem w publikacji naukowej pt. „ Wczesna profilaktyka problemów w rozwoju psychospołecznym i ryzykownych zachowań dzieci i młodzieży” wyd. PWN

4. Projekty i działania realizowane w partnerstwie przez Żłobek i Klub Dziecięcy w Centrum Małego Dziecka i Rodziny w 2019r.

Tabela 15.

Kalendarz projektów i działań realizowanych W CMDiR w 2019 r.					
Lp	TERMIN REALIZACJI	NAZWA TURNIEJU	KWOTA DOTACJI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	ORGANIZATOR
1.	LUTY - GRUDZIEŃ	„Szkola Rodzenia „Mamo, tato tu jestem VI”	Kwota dotacji: 14.000,00 zł	Gmina Sępólno Kraj.	„Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom
2.	LUTY – GRUDZIEŃ	„Baby Caffé – Akademia praktycznego rodzicielstwa IV”	Kwota dotacji: 8.000,00 zł	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego.	Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom”
3.	STYCZEŃ-GRUDZIEŃ	MALUCH+	Kwota dotacji ogółem: 261.500,00 zł	Wojewoda Kujawsko - Pomorski	CMDiR

8.3 Świetlica Terapeutyczna w Sępólnie Krajeńskim.

1. Obiekt Świetlicy Terapeutycznej w Sępólnie Krajeńskim.

Świetlica Terapeutyczna zajmuje pomieszczenia na parterze wspólnoty mieszkaniowej przy ulicy Baczyńskiego 2 w Sępólnie Krajeńskim. W skład Świetlicy Terapeutycznej wchodzi następujące pomieszczenia:

- 1) sala terapeutyczna, w której prowadzone są grupy socjoterapeutyczne. W sali tej w godzinach od 6.30 -16.00 realizowana jest opieka dla dzieci do lat 3 „Opiekun Dzienny” dla dzieci do 3 lat;
- 2) pracownia plastyczna, w której odbywają się zajęcia z artterapii i twórczości;
- 3) sala opiekuńczo – zabawowa, w której przy stole odbywają się zajęcia opiekuńcze i różnorodne gry, zabawy i inne aktywności. W sali tej znajduje się też akwarium, którym opiekują się wychowankowie;
- 4) pokój nauki, wyposażony w biurka, dostęp do komputera, Internetu, kserokopiarki, w którym wychowankowie otrzymują wsparcie edukacyjne, odrabiają zadania domowe. kuchnia z pełnym wyposażeniem, w której wychowankowie spożywają posiłki i w której prowadzone są zajęcia kulinarne;
- 5) korytarz z wieszakami na ubrania i szafkami na obuwie i plecaki;
- 5) dwie toalety;
- 6) pokój, wychowawców, terapeutów, w którym prowadzone są też konsultacje z rodzicami.

2. Inwestycje i remonty.

W 2019r. w Świetlicy Terapeutycznej przeprowadzono następujące remonty i inwestycje:

- 1) remont i wyposażenie sali plastycznej, montaż mebli pod zabudowę m.in.: szafy, regały, umywalka wraz z szafką na farby, stół;
- 2) wymiana instalacji wodno – kanalizacyjnej;

- 3) modernizacja i wyposażenie pracowni majsterkowania; doposażenie pracowni w meble i urządzenia niezbędne do prowadzenia z dziećmi zajęć ręcznych;
- 4) doposażenie pokoju do nauki w meble: biurka, szafy pod zabudowę niezbędne przy pomocy w nauce udzielanej dzieciom;
- 5) modernizacja ogródka przy Świetlicy Terapeutycznej; W ramach zadania zakupiono ławo-stoły, grill oraz wykonano ogrodzenie terenu, nasadzenia krzewów, założenie trawnika.

3. Zakres działalności Świetlicy Terapeutycznej w 2019 r.

Świetlica Terapeutyczna - placówka wsparcia dziennego pełniąca funkcję opiekuńczą i terapeutyczną poprzez prowadzenie zajęć opiekuńczych i socjoterapeutycznych oraz udzielanie wsparcia ich rodzicom w spotkaniach indywidualnych. Otwarta jest pięć dni w tygodniu od poniedziałku do piątku w godzinach od 10.00 do 18.00. Obejmuje swoimi działaniami dzieci i młodzież w wieku szkolnym, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju oraz udziela wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych dzieci. Celem działania świetlicy jest niesienie pomocy dzieciom pokrzywdzonym przez los, udzielanie wsparcia emocjonalnego, społecznego i osobowościowego, wyposażanie dzieci w umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami szkolnymi i życiowymi, rozwijanie zasobów i zdolności dzieci.

W zajęciach biorą udział dzieci, które potrzebują szczególnego wsparcia i pomocy, dotknięte w swoich domach: alkoholizmem i przemocą, rozpadem rodziny, czy brakiem opieki i troski ze strony rodziców, bezradnością w sprawach opiekuńczo- wychowawczych oraz mające zaburzenia emocjonalne i w funkcjonowaniu społecznym. Świetlica jest przyjaznym miejscem, w którym mogą czuć się bezpiecznie, uczestniczyć w różnych formach wsparcia, bawić się, odrabiać lekcje, rozwijać swoje zainteresowania, wzmacniać mocne strony i realizować pomysły, zdobywać nowe umiejętności.

Liczba dzieci ogółem:

Świetlica Terapeutyczna objęła swoim wsparciem dzieci i młodzież w wieku szkolnych od kl. I do 8 szkoły podstawowej i do III gimnazjum. Do Świetlicy Terapeutycznej uczęszczało w roku 2019 – 84 dzieci, w pierwszej połowie roku (od I -VI.2018 r.)- 69 dzieci, natomiast w drugiej

połowie 2019 r. (od VI- XII 2018 r.) – 84 dzieci, w tym 9 dzieci z niepełnosprawnością, które otrzymały w różnych formach zajęć pomoc i wsparcie w placówce.

Liczba grup socjoterapeutycznych (liczba dzieci w poszczególnych grupach):

3 grupy socjoterapeutyczne prowadzone w ciągu tygodnia:

- 1) Grupa młodsza: (Poniedziałek godz. 16.00-18.00) od stycznia 2019 r. do końca czerwca 2019r.- 12 osób , od września 2019 r. do grudnia 2019 r.- 12 osób;
- 2) Grupa średnia: (Środa godz. 16.00-18.00) od stycznia 2019 r. do końca czerwca 2019 r.- 13 osób , od września 2019r. do grudnia 2019r. - 14 osób;
- 3) Grupa starsza: (Czwartek 16.00-18.00) od stycznia 2019 r. do końca czerwca 2019 r.- 14 osób, od września 2019 r. do grudnia 2019 r. -17 osób .

Liczba godzin zajęć:

- 1) każda grupa socjoterapeutyczna trwa 2 godziny zajęć w tygodniu (poniedziałek, środa, czwartek) oraz dodatkowo 1 godzina superwizji na każdą grupę w poniedziałek;
- 2) zajęcia opiekuńcze: placówka otwarta codziennie od godz.10.00-18.00.

Rodzaje zajęć w Świetlicy Terapeutycznej:

- 1) zajęcia socjoterapeutyczne w trzech grupach wiekowych wg miesięcznych programów dla grup, wynikających z diagnozy socjoterapeutycznej dzieci, dostosowanych do potrzeb edukacyjnych, rozwojowych i terapeutycznych
- 2) zajęcia opiekuńcze mające na celu zagospodarowanie czasu wolnego dziecka w sposób aktywny, ciekawy, odpowiadający potrzebom rozwojowym, twórczym, oparte na różnorodnych metodach pracy z dziećmi z zaburzeniami w zachowaniu, emocjonalnymi, deficytami w rozwoju społecznym. W ramach zajęć opiekuńczych prowadzone były zajęcia kulinarne, gry i zabawy ruchowe, gry planszowe, zabawy psychologiczne, zajęcia sportowo- ruchowe; zajęcia plastyczne, z wykorzystaniem artterapii, zajęcia teatralne, rękodzieło, bajka, zajęcia relaksacyjne;
- 3) zajęcia z pogotowia naukowego oparte na wsparciu w nauce i pomocy w przygotowywaniu się do zajęć szkolnych, odrabianiu zadań domowych uczniów mających szczególne potrzeby edukacyjne, potrzebujących wsparcia i pomocy w nauce;
- 4) zajęcia samoobsługowe polegające na uczeniu się nowych funkcji, pełnienia obowiązków i wykonywania różnych powierzonych zadań (np. pielęgnowanie i sprzątanie ogródka, opieka nad rybkami w akwarium, papugami, sprawdzanie poczty w skrzynce,

redagowanie tekstów i wybór zdjęć na stronę facebook i inne codzienne obowiązki),
porządkowanie miejsc pracy, sprzątanie;

- 5) indywidualne spotkania, kontakty z rodzicami- indywidualne kontakty z rodzicami zgłaszającymi potrzebę konsultacji w sytuacji trudnej. Rozmowy bieżące dotyczące funkcjonowania dziecka w placówce, omówienie sukcesów i trudności w pracy z dzieckiem w domu i placówce, omówienie sytuacji kryzysowych w kontakcie indywidualnym z dzieckiem, udzielanie pomocy, informacji i wsparcia rodzicom w obszarze opieki i wychowania, wzmacnianie kompetencji rodzicielskich. Inicjatorami spotkań byli rodzice i wychowawcy, socjoterapeuci.

Spotkania obejmowały rozmowy i konsultacje mające na celu m.in. wzmacnianie kompetencji rodzica w następujących obszarach:

- 1) obserwacja i analiza zachowania dziecka,
- 2) poprawa jakości relacji dziecko- rodzic,
- 3) wzmacnianie pożądanых zachowań,
- 4) uczenie dziecka nowych umiejętności i zachowań,
- 5) radzenie sobie z trudnym zachowaniem dziecka,
- 6) zmniejszenie bezradności wychowawczej,
- 7) przeciwdziałanie problemom w sytuacji wysokiego ryzyka,
- 8) edukacja i udzielanie informacji w obszarze korzystania z różnych form wsparcia instytucji wspierających dziecko i rodzinę.

Problemy dzieci biorących udział w zajęciach:

W zajęciach opiekuńczych i socjoterapeutycznych biorą udział dzieci z różnymi problemami: zaburzenia w zachowaniu, nadpobudliwość psychoruchowa, nieśmiałość, lęk wycofanie w komunikacji, brak akceptacji lub odrzucenie w grupie rówieśniczej, agresja, trudności z przestrzeganiem norm i zasad, problemy z łamaniem prawa, kradzież , niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim oraz dzieci wywodzące się z rodzin z problemami:

- 1) alkoholizm w rodzinie;
- 2) niewydolność i bezradność opiekuńczo - wychowawcza rodziców;
- 3) nadopiekuńczość rodzica;;
- 4) rodzina niepełna, zrekonstruowana, zastępcza, rodzic samotnie

- wychowujący dziecko;
- 5) rozpad rodziny;
  - 6) przemoc psychiczna i fizyczna;
  - 7) bezrobocie;
  - 8) trudne warunki mieszkaniowe.

Celem pracy socjoterapeutycznej jest:

- 1) integracja i budowaniu poczucia bezpieczeństwa w grupie;
- 2) budowania dobrych relacji rówieśniczych;
- 3) uczenie się przestrzegania zasad i norm społecznych w grupach;
- 4) poznawanie siebie, swoich możliwości, mocnych stron;
- 5) zapewnieniu wsparcia emocjonalnego w sytuacjach trudnych, z którymi nie radzi sobie dziecko;
- 6) praca nad rozwojem emocjonalnym- uczenie się nazywania, wyrażania i okazywania uczuć;
- 7) pobudzanie do twórczości i rozwijanie myślenia dywergencyjnego;
- 8) uczenie potrzebnych umiejętności społecznych takich jak : poprawna komunikacja, współdziałanie w grupie, umiejętność mówienia o sobie;
- 9) praca w zakresie profilaktyki dotyczącej narkotyków, dopalaczy, alkoholu i innych używek;
- 10) umiejętność odreagowania napięć emocjonalnych.

Tematyka zajęć obejmowała wyżej wymienione zagadnienia.

Efekty pracy socjoterapeutycznej:

Efekty pracy grupowej rozpatrywać można jednostkowo, tzn. każdy uczestnik grupy poprzez swoje systematyczne uczestnictwo w społeczności terapeutycznej i aktywną pracę na zajęciach socjoterapeutycznych poprawił swoje funkcjonowanie społeczne. Udział w zajęciach socjoterapeutycznych pozwolił w pewnym stopniu skorygować zaburzone zachowania w różnych obszarach rozwoju i wzmocnić umiejętności potrzebne do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Wybrane efekty pracy socjoterapeutycznej:

- 1) zaspokojona potrzeba przynależności do grupy rówieśniczej;
- 2) wzmocniona pozytywna samoocena;
- 3) zaspokojona potrzeba bycia ważnym, akceptowanym, docenianym w grupie;
- 4) zaspokojona potrzeba wyrażania siebie, swoich emocji, uczuć, myśli;
- 5) wzrost świadomości siebie (swoich potrzeb, możliwości) i otaczającego świata;
- 6) większa świadomość konsekwencji nieprzestrzegania norm społecznych;
- 7) zwiększenie umiejętności komunikacji w relacji ja- rówieśnicy, ja –dorośli;
- 8) zaspokojona potrzeba zabawy, ruchu, działań twórczych;
- 9) świadomość szkodliwego działania środków uzależniających, papierosów, narkotyków, alkoholu, dopalaczy.

Podsumowanie:

Świetlica Terapeutyczna to miejsce, w którym kilkudziesięciu wychowanków dzięki zajęciom opiekuńczym i oddziaływaniom socjoterapeutycznym wzmacnia, koryguje, ale też kompensuje swoje funkcjonowanie w różnych obszarach społecznych. Zajęcia specjalistyczne - socjoterapeutyczne oraz zajęcia opiekuńcze – plastyczne, kulinarne, akwarystyczne, sportowo-ruchowe, teatralne, twórcze, gry i zabawy ruchowe jak i też zajęcia z pogotowia naukowego w bardzo dużym stopniu wspomagają proces edukacyjny i wychowawczy, nie tylko ten realizowany w szkołach, ale też ten, który powinien być prowadzony w środowisku rodzinnym . Bardzo ważne są też godziny otwarcie placówki dla dziecka od 10.00 do 18.00, w których dziecko może przyjść po zajęciach szkolnych i otrzymać odpowiednie wsparcie.

Ten popołudniowy czas jest dobrze zsynchronizowany z potrzebami dzieci i rodziców, którzy z racji swojego zatrudnienia czy różnorodnych dysfunkcji w rodzinie nie mogą poświęcić czasu na wspólne bycie i wspomaganie swoich dzieci.

Świetlica Terapeutyczna wspiera rodzica w sytuacjach życiowych trudnych, codziennych kontakt, rozmowy, zajęcia z rodzicami, powodują że każdy może uzyskać fachową pomoc oraz uzyskać informacje dotyczące wsparcia specjalistycznego. Wychodząc naprzeciw potrzebom rodziców, szczególnie tym, którzy z różnych względów nie są w stanie przyprowadzić dziecko do placówki, pomagamy codziennie w odbieraniu dzieci ze szkoły.

Świetlica Terapeutyczna wzbogaciła szeroką ofertę zajęć skierowaną do dzieci i ich rodziców zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym- od września 2019 r. realizuje projekt „Rodzinna przystań- centrum usług społecznych i wsparcia rodziny” we współpracy ze Stowarzyszeniem Dorośli- Dzieciom. Tym samym placówka zwiększyła liczbę miejsc dzieci w placówce oraz rozwinęła pracę z rodzicami (50 rodziców) . Dzięki pozyskanym funduszom wzbogaciła się baza lokalowa, zakupiono pomoce dydaktyczne, materiały które podniosły komfort, atrakcyjność i dobrą jakość pracy.

W ramach projektu realizuje się następujące formy wsparcia:

- 1) regularny kontakt dzieci i rodziców z psychologiem;
- 2) zajęcia socjoterapeutyczne dla dodatkowych 3 grup;
- 3) obóz socjoterapeutyczny zaplanowany na zakończenie zajęć socjoterapeutycznych;
- 4) OJOM-pogotowie naukowe, polegające na systematycznej pomocy w przedmiotach humanistycznych, matematyce, językach obcych;
- 5) realizowane zajęcia Klub Młodego Odkrywcy o tematyce przyrodniczej, astronomicznej, prowadzone również w plenerze;
- 6) realizowane zajęcia z udziałem dzieci i rodziców- rodzinne warsztaty plastyczne, rodzinne warsztaty majsterkowania, rodzinne zajęcia aktywności ruchowej;
- 7) regularne wsparcie Mentorów dla rodzin- wspieranie rodzin i ich członków w wypełnieniu ról społecznych i opiekuńczo- wychowawczych;
- 8) Poradnictwo Rodzinne, prawne;
- 9) Warsztaty coachingu i tutoringów dla rodzin- warsztaty umiejętności rodzicielskich, społecznych;
- 10) Grupy wsparcia dla Rodziców- regularne spotkania rodziców, rozmowy i dzielenie się doświadczeniami;
- 11) Usługi psychospołeczne -spotkania z terapeutą;
- 12) Animacje rodzinne- cykl zajęć rodzinnych integrujących rodziców i dzieci, pikniki rodzinne, imprezy, wycieczki - zrealizowano już Piknik Pieczonego Ziemniaka, Wyjazd do Aqua Park Reda, Imprezę Andrzejkową i Centrum Experiment Gdynia oraz Gwiazdkę z Przedstawieniem Jasełkowym .

Świetlica Terapeutyczna jako placówka wsparcia dziennego jest też umiejscowiona w lokalnym systemie wspomagania rozwoju dzieci, współpracujemy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Szkołami, PPP, Zespołem Interdyscyplinarnym, Punktem Interwencji Kryzysowej oraz Organizacjami Pozarządowymi m. in. Stowarzyszenie Dorośli- Dzieciom.

Bardzo ważnym zadaniem placówki jest pomoc edukacyjna w odrabianiu zadań domowych przez dzieci, których rodzice nie są w stanie im w tym pomóc (niewydolność, brak czasu dla dzieci). Dodatkowym wsparciem w codziennych zajęciach opiekuńczych jest praca wolontariuszy europejskich – 6 wolontariuszy. Obecność młodych ludzi z innych krajów dodatkowo motywuje naszych wychowanków do pokonywania barier i nauki języków obcych a także stwarza warunki do modelowania wzorców i idei związanych z wolontariatem, uczy nawiązywania prawidłowych relacji z dorosłymi.

4. Obóz socjoterapeutyczny zorganizowany w 2019 r.

Bardzo ważnym wydarzeniem w 2019 r. był wyjazd dzieci i młodzieży w czerwcu 2019 r na 8 dniowy obóz terapeutyczny do Funki - 32 wychowanków przebywało na obozie terapeutycznym w Harcerskim Centrum Edukacji Ekologicznej w Funce. Wyjazd był ważnym etapem kończącym terapię a zarazem formą nagrody, wypoczynku dla dzieci, które nie mają możliwości wyjazdu na wakacje.

Obóz zrealizowano we współpracy ze Stowarzyszeniem „Dorośli-Dzieciom”, które w ramach konkursów pozyskało środki finansowe z Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz z Gminy Sępólno Krajeńskie.

9. KULTURA

9.1 Biblioteka Publiczna im. Jarosława Iwaszkiewicza w Sępólnie Krajeńskim.

Dane dotyczą obszaru Biblioteki :

I. Efektywność funkcjonalności Biblioteki

1. Liczba zbiorów bibliotecznych w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców – **3.328**
2. Liczba zakupionych książek w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców – **95,2**
3. Zbiory biblioteczne opracowane komputerowo -**100%**
4. Liczba godzin w tygodniu, w których dostępne są usługi biblioteczne- **46**
5. Personel w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców- **0,38**
6. Wypożyczenia w przeliczeniu na mieszkańca- **1,9**
7. Odwiedziny fizyczne w bibliotece w przeliczeniu na mieszkańca- **2,2**
8. Odwiedziny wirtualne w przeliczeniu na mieszkańca- **1,6**
9. Liczba publicznie dostępnych stanowisk komputerowych w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców- **0,89**
10. Udział użytkowników w imprezach bibliotecznych w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców- **675**
11. Procent budżetu Gminy Sępólno przeznaczony na bibliotekę- **0,7**
12. Procent budżetu biblioteki uzyskany ze specjalnych grantów i dochodów własnych- **30,2**
13. Satysfakcja użytkowników w pięciostopniowej skali- **4,8**

II. Analiza działalności Biblioteki.

Biblioteka Publiczna im. Jarosława Iwaszkiewicza w Sępólnie Krajeńskim to instytucja z tradycją, wychodząca naprzeciw wymaganiom stawianym nowoczesnym instytucjom kultury. Warto wspomnieć, że dysponuje księgozbiorem liczącym ok. 60 tysięcy książek, uzupełnianym przez zbiory specjalne: czasopisma i materiały audiowizualne. Książnica wyposażona jest m.in. w

komputery i tablety z dostępem do Internetu. Z sieci bezpłatnie korzystać może każdy gość biblioteki.

Biblioteka dba o popularyzację czytelnictwa podejmując różne działania i inicjatywy skierowane do mieszkańców. W ciągu 2019 roku brała bowiem udział w ogólnopolskiej akcji Narodowe Czytanie, przygotowała warsztaty językowo-plastyczne z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego, zorganizowała konkursy : np. “Wielka Liga Czytelników” na szczeblu powiatowym, XIII edycję powiatowego konkursu „Wierszykarnia” i VI edycję zmagania o tytuł Mistrza Pięknego Czytania. W bibliotece odbywały się warsztaty w ramach Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci oraz cykliczne zajęcia inspirowane książką pod szyldem “Bajkowych czwartków”. W bibliotece odbywają się cykliczne spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki (dla dzieci i dorosłych) oraz Klubu Czytających Rodzin , czytamy najmłodszym podczas XVIII Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom.

W znacznej mierze czytelnicy decydują, jakie książki mają wzbogacić księgozbiór biblioteczny (Literacki Budżet Obywatelski). Najmłodsi użytkownicy książnicy otrzymywali bezpłatną wyprawkę w ramach akcji „Mała Książka – Wielki Człowiek”. Poza tym w bibliotece odbywają się spotkania autorskie z pisarzami - prozaikiem i dziennikarzem Danielem Odiją, autorem kryminałów Robertem Małeckim, reporterką i autorką literatury faktu Magdaleną Grzebałkowską oraz Magdaleną Zarębską, Renatą Piątkowską i Joanną Jagiełło - autorkami książek dla dzieci. Ciekawym wydarzeniem było również spotkanie z Radosławem Sikorskim, promującym swoją książkę “Polska może być lepsza. Kulisy polskiej dyplomacji”.

Biblioteka podejmuje działania w dziedzinie odkrywania i popularyzowania historii lokalnej : wydała książkę Łukasza Jakubowskiego pt. „ Krajeński las rzeczy”, będącej zbiorem kilkunastu szkiców na temat dziejów wschodniej Krajny.; zrealizowała projekt “Franciszek i ks. Emanuel Grudzińscy - budowniczo polskiego Sępólna Krajeńskiego w okresie II RP”. W ramach projektu odbyły się warsztaty historyczne i literackie dla studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku, III Edycja Wielkiego Testu z Historii Sępólna Krajeńskiego, zostały także przygotowane: wystawa i dodatek tematyczny do lokalnego tygodnika, przedstawiające historię obydwu Grudzińskich. Oprócz tego odbyło się spotkanie z Bożeną Ronowską, doktorantką Uniwersytetu Gdańskiego, zajmującą się badaniem zjawiska czarostwa na Pomorzu Gdańskim.

Biblioteka przygotowuje mieszkańcom wystawy : poświęcona Grudzińskim, wystawę “Karolewo 1939 - PAMIĘTAMY”, zaś w sierpniu - “Utracone. Przedwojenne małe ojczyzny”(przygotowaną wspólnie z Ośrodkiem KARTA) oraz wystawy miejscowych autorów

Tradycyjnie dużo uwagi poświęca się edukacji i rozwojowi talentów oraz pasji

użytkowników biblioteki. Dzieci i młodzież brały udział w warsztatach z okazji “Tygodnia z Internetem” oraz “Cyfrowej majówki”(warsztaty z programowania i wirtualnej oraz rozszerzonej rzeczywistości). Miłośnicy aktorstwa mogli się realizować w teatrze Balbina. Dorośli szlifowali swoją znajomość angielskiego na darmowym kursie językowym. Bardzo duże walory edukacyjne miały spotkania z podróżnikami. Emil Witt opowiedział nam o Amazonii, Robert Czerniak zabrał nas w podróż po Ameryce Łacińskiej i Australii, z Robertem Gondkiem wspinaliśmy się na najwyższe szczyty Afryki, z małżeństwem Pawlaków zwiedziliśmy obydwie Ameryki, wspólnie z uczestnikami wycieczki do Włoch odbyliśmy wspomnieniową podróż po tym pięknym kraju.

Kto w bibliotece szukał przede wszystkim rozrywki, ten w ubiegłym roku również mógł się poczuć usatysfakcjonowany. W Tygodniu Bibliotek zaprezentowaliśmy między innymi spektakl dla dzieci pt. „Prastara Książnica – skarb i tajemnica” w wykonaniu artystów. Dni Sępólna wzbogaciliśmy spektaklem plenerowym “O trzech zaklętych królewnach, czyli opowieści rozbójników” (Teatr Lalki “Tęcza” ze Słupska). Ubiegłoroczną „Noc Bibliotek” zaczęliśmy o godzinie 17:00 projekcją filmu familijnego pt. „Ptyś i Bill”. Następnie podziwialiśmy występ dobrze nam już znanego iluzjonisty . W klimat świąt Bożego Narodzenia wprowadził nas natomiast recital kolęd i świątecznych hitów. Dużą i długo wyczekiwaną nowością w ofercie biblioteki okazały się gry planszowe. Posiadamy już kilkadziesiąt gier dla graczy w każdym wieku.

W ogólnopolskim rankingu bibliotek, opracowanym przez Instytut Książki i dziennik Rzeczpospolita, Biblioteka Publiczna w Sępólnie Krajeńskim plasuje się na 24 miejscu w kraju i zajmuje 2 miejsce w województwie kujawsko-pomorskim.

Sami użytkownicy biblioteki oceniają ją wysoko, ponieważ w badaniu satysfakcji użytkowników przyznali jej punktację 4,8 w pięciostopniowej skali.

III. Podsumowanie.

1. Biblioteka jest dogodną przestrzenią dla inwestycji w kapitał ludzki i społeczny naszych mieszkańców. Pełni ona funkcję „trzeciego miejsca” to znaczy- miejsca spotkań- przyjaznego, otwartego dla wszystkich, łącząc w sobie zalety przestrzeni prywatnej i publicznej. Posiadając cechy Trzeciego Miejsca sępoleńska biblioteka łączy w sobie to, co najlepsze w domu (- rodzinna atmosfera, ciepło, poczucie bycia u siebie) z tym, co najlepsze w miejscach publicznych(- możliwość poznawania nowych ludzi, bycia razem z innymi)

2. W bibliotece partycypacja mieszkańców odgrywa ważną rolę – tam działa (jako jedna z pięciu w kraju) Społeczna Rada Biblioteczna , zaś wszyscy mieszkańcy mogą brać udział w obywatelskim budżecie literackim i decydować o kształcie księgozbioru bibliotecznego.

3. Biblioteka jest dla mieszkańców przestrzenią samorozwoju. Tu odbywają się spotkania z twórcami kultury. Tam też jest przestrzeń do uczestnictwa w kulturze w spektaklach teatralnych, recitalach ale też miejsce do rozwoju pasji i zainteresowań
4. Biblioteka kształtuje kapitał intelektualny mieszkańców poprzez realizację kształcenia ustawicznego. Tam odbywają się kursy językowe , warsztaty, wystawy, wykłady , kursy komputerowe, debaty społeczne , w klubie podróżnika mieszkańcy poznają świat a dzięki darmowemu internetowi są obywatelami świata ale też dowiadują się, jak bezpiecznie korzystać z technologii cyfrowych
5. Biblioteka buduje, a jednocześnie troszczy się, o tożsamość regionalną. Dzięki pamiątkom rodzinnym otrzymywanym od mieszkańców, dysponuje ona w jednym miejscu (poprzez Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej)) ponad 3.000 archiwaliami o Sępólnie i okolicach. Dodatkowo biblioteka wydaje też książki o tematyce regionalnej.
6. W bibliotece zgromadziliśmy bogaty księgozbiór o wartości ponad 580 tysięcy, dodatkowo czasopisma, książki mówione i elektroniczne. Łatwo więc policzyć, ile każdy mieszkaniec wypożyczający książki w roku, może zaoszczędzić w domowym budżecie
7. Biblioteka dba też o edukację kulturalną najmłodszych i ich rodzin. W tym roku, każde dziecko w wieku 3 lat z Gminy Sępólno, które odwiedziło bibliotekę, otrzymało bezpłatną wyprawkę czytelniczą (ze środków Ministerstwa Kultury)

9.2 Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim.

I. Obiekty zarządzane przez Centrum Kultury i Sztuki

1. Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim o pow. 1552,50 m²:

- 1) sala widowiskowo-kinowa na 280 miejsc,
- 2) sala lustrzana,
- 3) sala kolumnowa,
- 4) Pracownia Reklamy i Promocji „Q-ulturmenn”
- 5) Pracownia Centrum Aktywności Społecznej,
- 6) kuchnia wraz z zapleczem kuchennym,
- 7) Pracownia Dzieł Wszelakich „Kameleon”,
- 8) Pracownia Aranżacji Wnętrz,
- 9) Pracownia Akademii Malucha,
- 10) Pracownia instruktorów „Inspiratornia”
- 11) Pracownia Muzyczna „Tartak muzyki”
- 12) pomieszczenia biurowe,
- 13) garderoby sceniczne, garderoby piwniczne,
- 14) mieszkanie lokatorskie o pow. 36 m².

2. Wiejski Ośrodek Kultury w Waldowie o pow. 687,00 m²:

- 1) mieszkanie lokatorskie o pow. 69,90 m²,
- 2) mieszkanie lokatorskie o pow. 64,00 m²,
- 3) mieszkanie lokatorskie o pow. 39,87 m²,
- 4) mieszkanie lokatorskie o pow. 29,80 m²,
- 5) ośrodek zdrowia o pow. 66,17 m².
- 6) sala widowiskowa,
- 7) kuchnia wraz z zapleczem kuchennym,
- 8) garderoby sceniczne,
- 9) pracownia animacji,
- 10) pomieszczenia biurowe,

11) Gminna Pracownia Edukacji Kulturalnej ARTIK.

3. Wiejski Ośrodek Kultury w Lutowie o pow. 331,05 m²:

- 1) sala widowiskowa,
- 2) kuchnia,
- 3) pracownia animacji.

II. Inwestycje i remonty 2019/2020:

- 1) Mikser analogowy Mackie MIX 8
- 2) Wytwornica mgły American Dj Entour Venue
- 3) komputer Deskop Lenovo Idea Centre
- 4) Słuchawki nauszne – 10 szt
- 5) ogrzewacz wody Twister Kospel
- 6) wentylator Botti
- 7) szlifierka kątowa 1100 W
- 8) smartfon Samsung SM-J415
- 9) dalmierz laserowy
- 10) program Microsoft Office 2016
- 11) program Mix HD – licencja lifetime
- 12) ładowarka everActive NC – 3000
- 13) regał Delta 250/100/60 – 5 szt
- 14) art DPDB Di- Box pasywny 2 kanały
- 15) kosa spalinowa sTIHL
- 16) prezenter Logitech R 500
- 17) skrzynka narzędziowa VIPER 2
- 18) rozdzielacz DMX – szt. 2
- 19) malowanie pomieszczeń w Wiejskim Ośrodku Kultury w Lutowie
- 20) montaż hydrantu w Wiejskim Ośrodku Kultury w Wałdowie.

III. Publikacje i opracowania

„Animacja po sępoleńsku” - opracowanie diagnozy potrzeb kulturalnych i potencjału kulturowego mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie 2019.

IV. Osiągnięcia i nagrody:

Centrum Kultury i Sztuki otrzymało wyróżnienie „**Orły aktywności**”- wyróżnienie, to otrzymują firmy, które mają najlepszą opinię wśród swoich klientów.

Nominacja filmu o CKiS pt. Karuzela Kultury do udziału w **Festiwalu Filmowy FilmAT** w kategorii krajowej i międzynarodowej.

V. Projekty dofinansowane przez:

- Koalicja dla Niepodległej – Program Grywalizacyjno Rozwojowy PGR – projekt partnerski
- Kujawsko – Pomorskie Środowiskowe Centrum Opieki Psychogeriatrycznej w

- Otępieniach – projekt partnerski Pallmed spółka
- Program Narodowego Centrum Kultury – Inicjatywy lokalne – **etap I**
- Program Narodowego Centrum Kultury – Inicjatywy lokalne – **etap II**
- Sznurkowe szaleństwo – warsztaty z makramy
- Sanatorium fajna sprawa !
- Żniwa w Wałdówku – wystawa fotograficzna zderzenia pokoleń. Żniwa pradziadka kontra nasze.
- Efekt Mozarta wciąż działa
- Przyjęcie w Krainie Baśni
- Polski splot – krajeńska wieś pod osłoną przędzy w ramach 27 edycji Europejskich Dni Dziedzictwa

VI. Działalność kulturalna 2019 r.

Styczeń 2019 r.

1. Gala Noworoczna – Tenor`s Belcanto
2. Bajkowy koncert noworoczny dla dzieci
3. „Herody” - kolędowanie (światlice wiejskie)
4. Sępoleński Orszak Trzech Króli
5. XXVII Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy
6. Koncert Vanesy Harbek
7. Gwiazdka z sercem – (światlice wiejskie , WOK w Lutowie i Wałdowie)
8. Magiczne ferie z czarodziejem
9. Ferie na wsi wcale nie muszą być nudne (światlice wiejskie, WOK w Lutowie i Wałdowie)
10. Pokaz iluzjonisty Łukasza Podymskiego
11. Dzień Kubusia Puchatka
12. Kino objazdowe Zakrzywienie Czasoprzestrzeni
13. Bale maskowe z okazji Dnia Babci i Dziadka (światlice wiejskie, WOK w Lutowie i Wałdowie)

Luty 2019 r.

14. Kino objazdowe Zakrzywienie Czasoprzestrzeni
15. Kino Visa
16. Kultura – wybierz z sercem
17. Miłość to motyle w...(WOK Wałdowo)
18. W dzień św. Walentego nic nie może dziać się złego – miłość, szacunek, przyjaźń (światlice wiejskie)
19. Koncert wokalisty legendarnego zespołu Dżem – Macieja Balcara
20. Koncert Orkiestry Reprezentacyjnej Lasów Państwowych
21. Piaskiem malowane - „Królowa Śniegu „ - spektakl
22. Tłusty czwartek w polskiej tradycji – spotkania integracyjne (światlice wiejskie)
23. Herling-Grudziński patron roku 2019 – Wystawa z opowieścią - (światlice wiejskie)

Marzec 2019 r.

24. Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych
25. Spotkanie Integracyjne Sztuka Kulinarna Kultura Ludowa Gmin (WOK Lutowo)
26. Sępoleńska Akademia Sukcesu – Krzysztof Skiba
27. Koncert Roberto Zucaro z okazji Dnia Kobiet
28. „Kobiece sprawy” - spotkania międzypokoleniowe z okazji Dnia Kobiet (światlice wiejskie)

29. Dzień Kobiet połączony za świętem sołtysa (światlice wiejskie)
30. Kino objazdowe Zakrzywienie Czasoprzestrzeni
31. Kino objazdowe Zakrzywienie czasoprzestrzeni
32. „Prząśniczka współczesna” (WOK Lutowo)
33. Występ kabaretu Ani Mru Mru
34. Zielono mi – happening z okazji pierwszego dnia wiosny
35. Wiosna, ah to ty – poznanie tradycji ludowych i kwiatowych związanych z pożegnaniem zimy (światlice wiejskie)
36. Kino Objazdowe Zakrzywienie Czasoprzestrzeni
37. Międzynarodowy Dzień Teatru – Dorotka po drugiej stronie tęczy – Dzieci w sieci
38. Gabinet Doctora Calligari – film z muzyką na żywo

Kwiecień 2019 r.

39. Koncert ku czci błogosławionego Jana Pawła II
40. Znikające tradycje wielkanocne – spotkania międzypokoleniowe (światlice wiejskie)
41. Spotkania z okazji Światowego Dnia Inwalidy (WOK w Wałdowie i Lutowie)
42. Kino Zakrzywienie Czasoprzestrzeni
43. „Kolorowa pisanka” - warsztaty ozdób wielkanocnych (WOK w Lutowie)
44. „Jedno jest niebo dla wszystkich” - koncert Don Vasyla
45. Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej
46. Misterium Niedzieli Palmowej
47. Konkurs na najładniejszą pisanekę i palmę wielkanocną (światlice wiejskie, WOK Wałdowo, Lutowo)
48. Tradycje wielkanocne naszego regionu – wystawa rękodzieła mieszkańców (światlice wiejskie)
49. Międzynarodowy Dzień Ziemi – recykling w roli głównej (WOK Wałdowo)
50. „Rozańczeni” - Międzynarodowy Dzień Tańca

Maj 2019 r.

51. V Zlot Pojazdów Zabytkowych
52. Narodowe Święto Konstytucji 3 maja
53. Urodziny Moniuszki – muzyczne spotkanie z kompozytorem
54. Wspólne czytanie łączy pokolenia – czytanie z udziałem mieszkańców (światlice wiejskie)
55. Święto polskiej muzyki i plastyki (światlice wiejskie, WOK w Lutowie i Wałdowie)
56. „Matusz moja matusz – widowisko z okazji Dnia Matki (WOK w Lutowie)
57. Koncert zespołu Bałkan Express
58. Wspomnienia o matce – spotkania międzypokoleniowe (światlice wiejskie)
59. Dzień Teatru i Tańca – warsztaty z udziałem mieszkańców (WOK Lutowo i Wałdowo)
60. Kino objazdowe Zakrzywienie Czasoprzestrzeni

Czerwiec 2019 r.

61. Rodzice dzieciom z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka – przedstawienie kukielkowe (światlice wiejskie)
62. Międzynarodowy Dzień Dziecka (WOK w Lutowie, Wałdowie i światlice wiejskie)
63. Noc świętojańska
64. Rodzinka na Zielonym Wzgórzu – spotkanie integracyjne (światlica wiejska)
65. „Kwiat paproci cię ozdobi” - gra terenowa dla ojców z dziećmi (światlice wiejskie)
66. Kino objazdowe Zakrzywienie Czasoprzestrzeni

Lipiec 2019 r.

67. Moje wakacyjne marzenia – rozmowy bez liku (światlice wiejskie)
68. „Z duchem czasu” letni wypoczynek dla dzieci i młodzieży (światlice wiejskie)
69. Potańcówka na dechach
70. Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej
71. Kino Plenerowe Zakrzywienie Czasoprzestrzeni
72. „Wakacje w kolorach” - zajęcia letnie dla dzieci
73. Babskie lato (światlice wiejskie, WOK w Wałdowie i Lutowie)
74. Koncert Chaz de Paulo
75. Dyskoteka w stylu retro
76. Capueira – pokaz brazylijskiej sztuki walki
77. Kino objazdowe Zakrzywienie Czasoprzestrzeni

Sierpień 2019 r.

78. .Dni Sępólna Krajeńskiego
79. XV Jarmark św. Wawrzyńca
80. Śniadanie na trawie
81. „Wakacji ciąg dalszy” - zabawy na świeżym powietrzu
82. Kultura - Smacznego !!!
83. „W pewien piękny letni wieczór” najpiękniejsze melodie musicalowe, duety operetkowe i dużo humoru. Koncert Krzysztofa Filasińskiego
84. Koncert zespołu GolecuOrkiestra
85. „Kwiaty i kłosy” - wyplatanie wieńców i stroików dożynkowych (WOK Lutowo i Wałdowo)
86. Dożynki Gminne – koncert zespołów Neposedy Dance i Kalejdoskop z Grodna

Wrzesień 2019 r.

87. „Kalejdoskop kultury” - drzwi otwarte
88. Dzień postaci z bajek
89. Europejskie Dni Dziedzictwa
90. Kino objazdowe Zakrzywienie Czasoprzestrzeni

Październik 2019 r.

91. Światowy Dzień Uśmiechu – spotkania międzypokoleniowe (światlice wiejskie)
92. „Uśmiechnij się” - kolportaż radosnych kartek (światlice wiejskie)
93. Międzynarodowe Dzień Kobiet Wiejskich
94. Koncert Natalii Kukulskiej
95. Dzień Spódnicy (światlice wiejskie)
96. Kino objazdowe Zakrzywienie Czasoprzestrzeni

Listopad 2019 r.

97. „Poloneza czas zacząć” - od symboliki do tradycji – barwny korowód
98. Tydzień Kultury Chrześcijańskiej
99. Narodowe Święto Niepodległości
100. Dzień Seniora – spotkania w świetlicach wiejskich
101. Dzień kredki (Gminne Pracownie Edukacji Kulturalnej ARTIK-i)
102. Andrzejki (światlice wiejskie, WOK w Wałdowie i Lutowie)

103. Dzień Pluszowego Misia (Gminne Pracownie Edukacji Kulturalnej ARTIK-i)
104. Spektakl dla dzieci i młodzieży w wykonaniu aktorów teatru im. A. Mickiewicza z Wrocławia
105. Andrzejkowe party, tradycje, obrzędy, zabawa (WOK Lutowo i Wałdowo)

Grudzień 2019 r.

106. Dzień Anioła – korowód Aniołów z lampionami (świątlice wiejskie)
107. Spotkania z Mikołajem (WOK Lutowo i Wałdowo)
108. Święta tuż, tuż – warsztatu ozdób świątecznych
109. Mikołajkowy happening dla dzieci
110. Spektakl baletowy „Dziadek do orzechów”
111. .Dzień Adwentowy
112. .Koncert świąteczny - „Oj, maluśki, maluśki.....(WOK Wałdowo)
113. „Miłość i tolerancja w świetle Bożego Narodzenia”. Tradycje i obyczaje świąteczne – koncert kolęd i pastorałek
114. Spotkanie z okazji 220 rocznicy urodzin Marii Szymanowskiej, polskiej pianistki
115. „Tajemnice języka esperanto” - spotkanie z okazji 160 rocznicy urodzin Ludwika Zamenhofs, polskiego lekarza, twórcy sztucznego, międzynarodowego języka esperanto.

Oferta zajęć CKiS

- Twórcze Łapki** – zajęcia plastyczne dla dzieci w wieku przedszkolnym
- Manufaktura pomysłów, galgankowy świat** – zajęcia plastyczno - projektowe, szycie zabawek; 6-12 lat
- Zajęcia ceramiczne dla dzieci i dorosłych**
- Florystyka artystyczna oraz Mała dekoratornia**
- Taneczna Akademia Przedszkolaka** – zajęcia taneczno-rytmiczne
- Dziecięca strefa tańca** – zajęcia taneczne; 7-11 lat
- Zespół Tańca Współczesnego PLUS**
- Cheerleaders Team** – taniec z pomponami; od 12 lat
- Zatrzymać czas** – tango milonga dla seniorów
- Zumba dla dorosłych**
- Twerking**
- Taniec towarzyski dla dzieci i dorosłych**
- Mój pierwszy taniec - taniec dla nowożeńców**
- Joga**
- Młodzieżowa Sekcja Orkiestry Dętej** – nauka gry na klarnecie i saksofonie
- Młodzieżowe i Dziecięce Studio Piosenki**
- Na sześciu strunach** – nauka gry na gitarze
- Nauka języka angielskiego** – zajęcia indywidualne
- Laboratorium Otwartego Umysłu** – kreatywna strefa gier, zajęcia dla dzieci od 6 roku

życia

- Bystry umysł mądra głowa** – gry planszowe dla seniorów
- Klub szaradzisty**
- Z dramą poznaję świat** – warsztaty dramowe dla dzieci od 6 roku życia
- Kółko filmoznawcze dla dorosłych**
- Debata filmowa, czyli co mówi obraz**
- Czas wyobraźni**
- Fotografisci** – warsztaty fotograficzne

10. SPORT I REKREACJA.

10.1. Centrum Sportu i Rekreacji w Sępólnie Krajeńskim

I. Obiekty zarządzane przez Centrum Sportu i Rekreacji i ich wykorzystanie w 2019 roku.

CSiR administruje następującymi obiektami:

1. Hala widowiskowo-sportowa KRAJNA ARENA,
2. Molo spacerowe z kawiarnią i amfiteatrem,
3. Kompleks sportowo – rekreacyjny:
  - stadion lekkoatletyczny wraz z boiskiem trawiastym,
  - boisko trawiaste boczne,
  - korty tenisowe,
  - cztery boiska do plażowej piłki siatkowej,
  - siłownia,
  - boisko do petonga,
  - sala gimnastyczna „Pilawa”,
  - sala do ćwiczeń fitness,
  - wielofunkcyjna świetlica,
  - punkt gastronomiczny z salą bankietową,
  - kawiarnia,
  - PZU Trasa Zdrowia.
4. Baza Noclegowa Centrum Sportu i Rekreacji, mieszcząca ponad 120 osób i usytuowana w kompleksie sportowo-leśnym, zapewnia doskonałe warunki do czynnego uprawiania sportu, długich spacerów i rekreacji. Goście, którzy chcieliby przygotować posiłek,

mają do dyspozycji wyremontowaną kuchnię, wraz z niezbędnym wyposażeniem. Baza noclegowa składa się z:

- a. Pawilonu noclegowego – 38 miejsc: 8 pokoi 4-osobowych z osobnymi łazienkami w łącznikach (łącznie 32 miejsca); 2 pokoje 3-osobowe z łazienką i TV (6 miejsc),
  - b. 6 pokoi sześciuosobowych, każdy z łazienką (36 miejsc),
  - c. Mieszkanie nr 1, w którego skład wchodzi: pokój 2-osobowy z TV, pokój 10-osobowy z TV, kuchnia, łazienka i WC (12 miejsc),
  - d. Mieszkanie nr 2 składające się z pokoju 3-osobowego, 6-osobowego, 3-osobowego z TV oraz z łazienki (12 miejsc).
  - e. Posiadamy również dwa pokoje z łazienką na korytarzu – 5, 6 i 7 osobowe (18 miejsc),
  - f. Dwa domki holenderskie (10 miejsc).
5. Plaża Miejska nad jez. Sępoleńskim wraz z wypożyczalnią sprzętu wodnego oraz zadaszoną wiatą.
  6. Plaża nad jeziorem Juchacz z miejscami do biwakowania,
  7. Centrum Aktywności Społecznej,
  8. Szalet miejski,
  9. Elementy infrastruktury powstałe z inicjatywy Stowarzyszenia „Dorośli-Dzieciom” w ramach projektu „Modelowe inicjatywy ekologiczne w powiecie sępoleńskim”:
    - Eko-Baza wraz z polem namiotowym i położonym tam budynkiem socjalnym,
    - Eko-przystanki,
    - Eko-parking Lutówko, Eko-parking Niechorz, Eko-parking Juchacz,
    - Promenada i tężnie solankowe.
  10. Trasa pieszo-rowerowa wokół Jeziora Sępoleńskiego.

Wychodząc naprzeciw swoim zadaniom statutowym, Centrum Sportu i Rekreacji systematycznie dba o rozwój sportowo-turystyczny Gminy Sępólno. Poprzez cykliczne prace konserwacyjne i naprawcze, a także poprzez nowe inwestycje, CSiR dba o utrzymanie wszystkich administrowanych przez siebie nieruchomości w dobrej kondycji. W 2019 roku rozpoczął się remont dwóch budynków, które powiększą bazę noclegową i pozwolą na przyjmowanie większej liczby sportowców i turystów. Pod egidą CSiR znalazły się także nowopowstałe elementy na Plaży Miejskiej oraz pole biwakowe. Nieustannie staramy się podnieść atrakcyjność sportowo-

rekreacyjną, poprzez doposażanie siłowni, wypożyczalni sprzętu wodnego, czy też zakup nowego sprzętu i poprawę infrastruktury sportowej.

II. Działalność sportowo – rekreacyjna w 2019 roku.

W ubiegłych latach Centrum Sportu i Rekreacji wypełniając swoje zadania statutowe organizowało wiele imprez sportowo-rekreacyjnych. Większość z tych imprez już na stałe zagościła w naszym kalendarzu. Najważniejsze z nich to: Liga Halowej Piłki Nożnej, Turnieje piłkarskie „Krajna Arena Futsal Cup”, Liga tenisa stołowego, Regaty Żeglarskie Samorządowców „Krajna Cup”. Co roku odbywa też się masowy Bieg Uliczny im. Kajetana Bągorskiego, który gromadzi na starcie kilkaset osób z całej Polski. Ponadto, CSiR współorganizował turnieje o ogólnopolskim zasięgu, jak turnieje tenisa stołowego z cyklu Grand Prix, czy wojewódzkim np. minisiatkówka i badminton.

CSiR zajmując się również **sportem szkolnym** przeprowadziło wiele zawodów dla dzieci i młodzieży takich jak gminne zawody, piłki siatkowej, piłki nożnej czy biegów przełajowych. Ponadto wspólnie z OPS organizowane były zawody Pluszowego Misia, Dzikich Drużyn czyli zawody piłki nożnej dla szkół podstawowych oraz turniej piłki siatkowej dla gimnazjalistów.

CSiR we współpracy ze szkołami zapewnia wsparcie rozwijającej się młodzieży, by nie tylko zapewnić jej prawidłowy rozwój biologiczny, ale także wdrożyć do zdrowego stylu życia, także poprzez **Szkolne Związki Sportowe**. SZS jest dobrowolnym, powszechnym i samorządnym stowarzyszeniem sportowo-wychowawczym uczniów, nauczycieli i innych osób działających dla zdrowia, aktywności ruchowej i sportu dzieci i młodzieży szkolnej. Igrzyska Młodzieży Szkolnej, Gimnazjady, Licealiady, system „Sport Wszystkich Dzieci” to składowe kalendarza imprez sportowych o mistrzostwo miasta i gminy. Zwycięzcy mają prawo reprezentowania swego środowiska w zawodach wojewódzkich.

W 2015 roku na sępoleński stadion powróciły **czwartki lekkoatletyczne** dla dzieci szkół podstawowych. Podczas każdego czwartku LA w zawodach brało udział ok. 100 uczniów. Zasadniczym celem cyklu imprez dla dzieci i młodzieży organizowanych przez Stowarzyszenie „Sport Dzieci i Młodzieży” jest promowanie systematycznej pracy prowadzącej do osiągnięcia wartościowych rezultatów sportowych.

W minionym roku Centrum Sportu i Rekreacji prowadziło szereg zajęć dla dzieci. Największym zainteresowaniem cieszyła się **szkółka piłkarska** dla dzieci 6-9 letnich. Na treningi uczęszcza regularnie około 35 osób. Zawodnicy podzieleni są na dwie grupy. Treningi odbywają się dwa razy w tygodniu po półtorej godziny dla każdej grupy. Zawodnicy biorą udział w różnych turniejach oraz rozgrywkach.

Koszykówka to cykl zajęć przeznaczony dla grup dziewcząt z roczników 2008/2009 oraz 2010 i młodszych. Zawodniczki trenują w ramach Piramidy Szkoleniowej Klubu Sportowego Basket 25 Bydgoszcz. Jej celem jest stworzenie drogi rozwoju sportowego dla dziecka od grupy naborowej, aż do wieku seniora. Te założenia są realizowane wspólnie z Polskim Związkiem Koszykówki, który dofinansowuje działalność szkół i ośrodków sportowych. Zajęcia mają charakter ogólnorozwojowy z elementami koszykówki. Założeniem piramidy jest poprawienie swojej wydolności i sprawności fizycznej, a dopiero później nauka poszczególnych elementów koszykówki. Dodatkową atrakcją są organizowane wyjazdy na mecze Basket Ligi Kobiet, w których dziewczęta mogą kibicować drużynie znajdującej się na szczycie piramidy szkoleniowej - Artego Bydgoszcz. Spotkania wywołują zawsze ogromne emocje, młode zawodniczki mają szansę zobaczyć, jak wygląda gra na najwyższym poziomie. Treningi odbywają się 2 razy w tygodniu w hali Krajna Arena i trwają 90 minut.

W środy zapraszamy na „**Gry i zabawy ruchowe**”, zajęcia przeznaczone są dla dzieci w wieku 6-10 lat. Ich celem jest rozwijanie własnej sprawności, zdobywanie umiejętności współpracy z innymi, a przede wszystkim dobra zabawa! Podczas zajęć dzieci poznają nowe gry i zabawy oraz kształtują postawę fair play. Zajęcia odbywają się raz w tygodniu w hali Krajna Arena i trwają 60 min.

Od 2016 r. odbywają się zajęcia „**Szkołki Tenisa Ziemnego**”. Dzieci poznają tajniki tenisa ziemnego od podstaw, głównie w formie gier i zabaw ruchowych, a także doskonałą nabyte już umiejętności. W okresie letnim zajęcia odbywają się na kortach tenisowych, w zimowe – w hali Krajna Arena.

W swojej ofercie CSiR posiada również „**Dwie godziny dla rodziny**”, podczas których w wyznaczone niedziele każdy może nieodpłatnie skorzystać z hali. Jest to propozycja prorodzinna zachęcająca do wspólnego spędzania czasu wolnego w hali Krajna Arena. Podczas zajęć można skorzystać ze ścianki wspinaczkowej pod okiem instruktorów, rozstawiona jest siatka do badmintonu, udostępniony sprzęt sportowy – piłki do siatkówki, koszykówki oraz piłki nożnej, skakanki, czy zestaw do unihokeja itp. Ponadto w 2019 roku CSiR zorganizowało półkolonie dla dzieci na sportowo zarówno letnie jak i zimowe.

Od 2014 roku CSiR organizuje letnie „**Półkolonie dla dzieci na sportowo**”. Od ferii 2015 roku organizowane są także półkolonie zimowe. Pierwsze i drugie dzielą się na dwa tygodniowe turnusy, odpowiednio: dla grup młodszych i starszych, a zainteresowanie nimi stale rośnie. Zajęcia ukierunkowane są na rozwój sportowy dziecka. Latem obejmują naukę gry w piłkę nożną, tenisa

ziemnego oraz zajęcia sportowo rekreacyjne. W razie niesprzyjających warunków atmosferycznych zajęcia przeniesione zostaną na halę i wzbogacone o: tenis stołowy, badminton. Zajęcia zimowe obejmują naukę gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, unihokeja oraz zajęcia sportowo-rekreacyjne.

Organizator zapewnia opiekę nad dziećmi od godziny 9.00 do 15.00 oraz dwa posiłki w ciągu jednego dnia (drugie śniadanie, obiad) przygotowywane przez klub MLKS KRAJNA, gwarantujące wysoką jakość. Półkolonie prowadzone są przez wykwalifikowanych instruktorów, którzy dbają o dostosowanie zajęć do wieku i umiejętności uczestników

Dla dorosłych, w ofercie były zajęcia zumbi, pilates, aerobiku, aktywni 40+, zdrowy kręgosłup oraz siłowni. Specjalnie dla kobiet, od kwietnia 2015 odbywają się zajęcia na siłowni dwa razy w tygodniu. Ponadto trzy razy w tygodniu odbywały się zajęcia dla wszystkich pod okiem instruktora, który pomaga, koryguje błędy, a także czuwa nad bezpieczeństwem podczas ćwiczeń na siłowni.

III. Imprezy sportowo rekreacyjne, które odbyły się na obiektach Centrum Sportu i Rekreacji w 2019 r.

Tabela 16.

Kalendarz Imprez CSiR w Centrum Sportu i Rekreacji w Sępólnie Krajeńskim w roku 2019			
Lp	Data	Nazwa Imprezy	Organizator
1.	12.02	Gminne Zawody Piłki Ręcznej Chłopców Igrzysk Młodzieży Szkolnej	CSiR
2.	16.02	Bal sportowca	CSiR, MLKS KRAJNA
3.	17.02	Mistrzostwa Województwa Seniorów w tenisie stołowym	MLKS KRAJNA

RAPORT O STANIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE ZA 2019 ROK

4.	23.02	Turniej Siatkówki Mikstów z okazji Święta Wyzwolenia Sępólna Krajeńskiego	UKS KALOSKAGATOS
5.	24.02	Otwarty Turniej Tenisa Stołowego Amatorów	CSiR, MLKS Krajna
6.	27.02	Gminne zawody w dwa ognie klas IV	CSiR
7.	15.03	Mistrzostwa Miasta w badmintonie o Puchar Burmistrza Sępólna Krajeńskiego	TKKF, CSiR
8.	2.03	Turniej Krajna Arena Futsal Cup Kobiety	CSiR
9.	3.03	Turniej Finałowy Kujawsko - Pomorskiej Halowej Ligi Żaków	Akademia Sportu „Piotak” CSiR
10.	9.03	Turniej Krajna Arena Futsal Cup Młodzik	CSiR
11.	13.03	Targi Pracy	Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe, Gmina Sępólno Kraj., CSiR
12.	15.03	Mistrzostwa Miasta i Gminy w badmintona	CSiR
13.	16.03	Turniej Krajna Arena Futsal Cup Żak	CSiR
14.	17.03	Turniej Krajna Arena Futsal Cup Orlik	CSiR
15.	20.03	Gminny Turniej halowej piłki nożnej dla dziewcząt klas V	CSiR
16.	22.03	Gminne Zawody Halowej Piłki Nożnej Chłopców Igrzysk Dzieci	CSiR

17.	29.03	Zawody pluszowego misia	OPS, Gmina, CSiR, Gminna Komisja Alkoholowa
18.	30.03	Międzywojewódzkie Mistrzostwa Młodzików	MLKS KRAJNA
19.	31.03	Półfinały Drużynowych Mistrzostw Polski Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Pomorskiego Juniorów i Kadetów	MLKS KRAJNA
20.	5-7.04	III Grand Prix Polski Żaków	CSiR, MLKS KRAJNA
21.	13.04	Powiatowe Stoły Wielkanocne	Koło Gospodyń Wiejskich, Gmina Sępólno Kraj., CSiR
22.	25.04	Czwartki LA	CSiR
23.	3.05	Błyskawiczny Turniej Szachowy z Okazji Święta Narodowego 3 Maja.	CSiR
24.	3.05	Otwarty turniej tenisa stołowego	CSiR, MLKS KRAJNA
25.	9.05	Czwartki LA	CSiR
26.	kwiecień/maj	Wiosenny Turniej Koszykówki 3x3 o Puchar Burmistrza	Basket 25 Bydgoszcz
27.	16.05 godz. 15.30	Czwartki LA	CSiR
28.	23.05	Czwartki LA	CSiR

RAPORT O STANIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE ZA 2019 ROK

29.	24-25.05	Turniej Leśników w tenisie stołowym	Nadleśnictwo Lutówko
30.	30.05	Czwartki LA	CSiR
31.	maj	Gminne zawody w czwórboju LA	CSiR
32.	maj	Gminne zawody w trójboju LA	CSiR
33.	maj	Miting LA	CSiR
34.	maj	Mistrzostwa Województwa w LA	„Sprawni-Razem”
35.	6.06	Finał Miejski Czwartków LA	CSiR
36.	maj/czerwiec	Turniej w Bule	CSiR
37.	czerwiec	Finał Ogólnopolski - Łódź	
38.	czerwiec	Turniej Piłki Nożnej z Okazji Dnia Dziecka	CSiR
39.	czerwiec	Turniej Tenisa Ziemnego z Okazji Dnia Dziecka	CSiR
40.	czerwiec	Mistrzostwa miasta i gminy w LA dla dzieci i młodzieży	CSiR
41.	czerwiec - lipiec	Półkolonie Letnie na Sportowo (dwa turnusy)	CSiR
42.	lipiec	Turniej Plażowej Piłki Siatkowej Mężczyzn	CSiR

43.	lipiec (druga połowa)	Zawody Pływackie Dzieci i Młodzieży Bieg po dmuchańcach.	CSiR
44.	16-17.08	Krajna CUP	CSiR, MLKS Krajna
45.	wrzesień	KRAJNA CUP Regaty Żeglarskie Samorządowców	CSiR
46.	wrzesień	Gminne zawody w drużynowych biegach przełajowych	CSiR
47.	wrzesień	Gminne zawody w sztafetowych biegach przełajowych	CSiR
48.	wrzesień	Czwartki LA	CSiR
49.	wrzesień	Czwartki LA	CSiR
50.	wrzesień	Mistrzostwa Województwa w biegach przełajowych	„Sprawni-Razem”
51.	wrzesień/październik	Czwartki LA	CSiR
52.	4.10	Regionalne Masowe Biegi Uliczne im. Kajetana Bągorskiego Dzieci i Młodzieży	CSiR
53.	6.10	Bieg Uliczny im. K. Bągorskiego na 5km i 10 km	CSiR
54.	październik	Gminne zawody w piłce nożnej szkół gimnazjalnych	CSiR
55.	październik	Gminne zawody w piłce nożnej szkół podstawowych	CSiR
56.	październik	Gminne zawody LA Zakończenie sezonu 2019	CSiR

RAPORT O STANIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE ZA 2019 ROK

57.	październik	Turniej Piłki Siatkowej Gimnazjalistów o Puchar Burmistrza Sępólna Kraj.	OPS, CSiR, Gmina Komisja Alkoholowa
58.	listopad	Ogólnopolski Turniej Badmintona o Puchar Burmistrza Sępólna Krajeńskiego	CSiR
59.	listopad	Turniej Siatkówki Mikstów z Okazji Święta Niepodległości	UKS KALOSKAGATOS
60.	11.11	Otwarty Indywidualny Turniej Tenisa Stołowego z Okazji Święta Niepodległości	CSiR, MLKS KRAJNA
61.	11.11	Turniej Szachowy z Okazji Święta Niepodległości	CSiR, MLKS KRAJNA
62.	listopad	Piłka ręczna szkół Gimnazjalnych	
63.	listopad - styczeń	Sępoleńska Liga Futsalu	CSiR
64.	listopad – luty	Amatorska Liga Tenisa Stołowego	CSiR
65.	listopad	Gminne Zawody Badmintona (Gimnazja)	CSiR
66.	listopad	Gminne Zawody Badmintona (Szkoły Podstawowe)	CSiR
67.	listopad/grudzień	II Grand Prix Polski kadetów	CSiR, MLKS KRAJNA
68.	grudzień	Świąteczny turniej Tenisa Ziemnego	CSiR
69.	grudzień	Gminne zawody w mini siatkówce (szkoły podstawowej)	CSiR

70.	grudzień	Turniej finałowy w szachy i warcaby	CSiR, MLKS Krajna
71.	grudzień	Świąteczny turniej (gry i zabawy)	CSiR
72.	grudzień	Gminne zawody w piłce siatkowej (gimnazja)	CSiR

Najważniejsze wydarzenia pozasportowe organizowane i współorganizowane przez Centrum Sportu i Rekreacji w 2019 roku:

- 1) Koncertu o charakterze profilaktyki uzależnień „Nałogi – Droga do Nikąd”.
- 2) XII Sesja Rady Miejskiej – tzw. Sesja oświatowa, podczas której wyróżnieni zostali najlepsi uczniowie z Gminy Sępólno Krajeńskie.
- 3) Targi Pracy i Edukacji.
- 4) Wystawa Powiatowych Stołów Wielkanocnych.
- 5) Przekazanie specjalistycznego sprzętu dla OSP Sępólno Krajeńskie.
- 6) Zawody Ochotniczych Straży Pożarnych i pokaz Państwowej Straży Pożarnej.
- 7) Letnie dyskoteki przy Plaży Miejskiej.
- 8) Koncert główny i wydarzenia towarzyszące z okazji Dni Sępólna.
- 9) Bal Mistrzów Sportu – Rada Miejska w Sępólnie Krajeńskim przyznała nagrody najbardziej wyróżniającym się sportowcom w 2019 roku.

11. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Organizacje pozarządowe, skupiające aktywnych obywateli i podejmujące działania na rzecz społeczności lokalnych są ważnym ogniwem Naszego społeczeństwa. Skuteczność działań podejmowanych przez organizacje społeczne sprawia, że z roku na rok rośnie ich rola w kreowaniu pozytywnych zmian w środowisku lokalnym, co ma również wpływ na rozwój regionu. Jako podmioty silnie osadzone w lokalnych realiach, doskonale znają potrzeby i problemy mieszkańców naszej Gminy. Ogromna aktywność oraz elastyczność w działaniu sprawiają, że ich rola w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego jest nieoceniona.

Rada Miejska w Sępólnie Krajeńskim przyjmując Program Współpracy Gminy Sępólno Krajeńskie z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2019, wyraziła wolę budowania dialogu obywatelskiego, tworzenia warunków do realizacji inicjatyw służących mieszkańcom oraz deklarowała ścisłe współdziałanie z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań ustawowych samorządu.

Gmina zlecając realizację zadań publicznych, ujętych w rocznym programie współpracy ogłosiła 10 otwartych konkursów ofert, w których udział wzięło 16 organizacji pozarządowych, składając łącznie 31 oferty. Zawartych zostało 21 umów na realizację zadań publicznych z 15 organizacjami pozarządowymi na kwotę 662.203,91 zł, w zakresie następujących obszarów:

1. Rozwój sportu w Gminie Sępólno Krajeńskie;
2. Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym;
3. Nauka, edukacja, oświata i wychowanie;
4. Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;
5. Upowszechnianie turystyki i krajoznawstwa;
6. Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
7. Dofinansowania wkładu własnego organizacji pozarządowych do realizacji projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych a służących realizacji priorytetowych zadań publicznych wspieranych w 2019 r. przez Gminę Sępólno Krajeńskie.
8. Pomoc społeczna, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.

Inną formę realizacji zadań publicznych przez administrację samorządową we współpracy ze stowarzyszeniami stanowiły tzw. „małe granty”, na które w roku 2019 wpłynęło 6 wniosków o udzielenie dofinansowania lub sfinansowania realizacji zadania publicznego poza konkursem (art. 19 a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). W trybie art. 19a podpisano 6 umów z 6 organizacjami pozarządowymi, które łącznie wykorzystywały na realizację zadań publicznych kwotę 20.340,81 zł.

Również w ramach dotacji 4.199,71 zł OSP Sępólno Krajeńskie, Wałdowo i Komierowo jako wkład własny do projektu ze środków zewnętrznych zakupiło sprzęt (hełmy, zbiorniki wodne, pilarka) oraz przeprowadziło remont garażu OSP Wałdowo, również zrobiono przeglądy samochodów i ubezpieczono je w jednostkach OSP Sępólno Krajeńskie i w OSP Wałdowie.

Gmina w 2019 r. przeznaczyła na realizację Programu Współpracy środki budżetowe w wysokości 704.649,71 zł.

Wykonanie dotacji w zakresie realizacji zadań publicznych na 31 grudnia 2019 r. wyniosło 686.744,43 zł.

Jedną z form współpracy jest również ta pozafinansowa, która polegała m.in. na:

1. Bieżącym przekazywaniu informacji o możliwości pozyskiwania środków z zewnętrznych źródeł finansowania.
2. Informowaniu o możliwości korzystania ze szkoleń i konferencji tematycznych.
3. Udzielaniu pomocy organizacjom w promowaniu zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz mieszkańców naszej Gminy.
4. Udostępnianiu miejsca na stronie internetowej www.gmina-sepolno.pl organizacjom pozarządowym celem popularyzacji i promocji działań organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą.
5. Zorganizowaniu szkolenia dla organizacji pozarządowych - 12 grudnia 2019 r. zapraszano przedstawicieli organizacji pozarządowych na szkolenie dot. zmiany druków ofert, umów i sprawozdań realizacji zadań publicznych wprowadzonych Rozporządzeniem Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 2057). Celem spotkania było przekazanie informacji o prawidłowym wypełnianiu druków ofert i sprawozdań do ogłoszonych konkursów na realizację zadań publicznych Gminy Sępólno Krajeńskie na 2020 r.
6. Konsultowaniu projektu rocznego Programu Współpracy Gminy Sępólno Krajeńskie z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2020.

- 1) Projekt Programu Współpracy Gminy Sępólno Krajeńskie z organizacjami pozarządowymi na 2020 rok powstał na bazie Programu z ubiegłego roku oraz propozycji zgłoszonych przez przedstawicieli Sępoleńskiej Rady Pożytku Publicznego.
- 2) Projekt Programu współpracy Gminy Sępólno Krajeńskie z organizacjami pozarządowymi na 2020 rok podlegał konsultacjom zgodnie z uchwałą Nr XIII/79/11 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 27 września 2011 roku w sprawie wprowadzenia regulaminu szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art.3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub Sępoleńską Radą Pożytku Publicznego, projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.
- 3) Zgodnie z Zarządzeniem Nr Or.0050.1.80.2019 z dnia 7 sierpnia 2019 r. Burmistrz Sępólno Krajeńskiego ogłosił konsultacje z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz z Sępoleńską Radą Działalności Pożytku Publicznego. Celem konsultacji było uchwalenie, przy współudziale organizacji pozarządowych, dokumentu, który w 2020 r. wytyczy m.in. zasady, przedmiot i formy współpracy a także obszary oraz priorytetowe zadania publiczne realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach współpracy z Gminą Sępólno Krajeńskie. Przeprowadzono konsultacje w formie:
  - przesyłanie uwag i opinii na formularzu zgłoszeniowym w terminie od 21 sierpnia 2019 r. do 6 września 2019 r. – brak zgłoszonych uwag i opinii.
  - spotkania konsultacyjnego w dniu 24 września 2019 r. z członkami Sępoleńskiej Rady Pożytku Publicznego. Podczas spotkania SRDPP w treści przygotowanego projektu zaproponowała zmianę w treści rocznego programu po czym uzyskała pozytywną opinię wszystkich członków SRDPP.
7. Doradztwu i udzielaniu pomocy merytorycznej organizacjom w przygotowaniu i pisaniu ofert.
8. Udostępnianiu na zasadach preferencyjnych lokali na działalność statutową organizacji pozarządowych.
9. Obejmowaniu patronatem przez Burmistrza Sępólno Krajeńskiego przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe.

12. ZAKOŃCZENIE

Niniejszy raport o stanie Gminy Sępólno Krajeńskie obejmuje w sposób zwięzły i czytelny podsumowanie rocznej działalności Burmistrza Sępólna Krajeńskiego w 2019 roku.

Opracowanie to jest drugą publikacją tego typu, stanowi podstawę do analizy aktualnego stanu samorządu gminnego, w kolejnych latach będzie materiałem porównawczym do zidentyfikowania zmian, rozwoju naszej Gminy.

Informacje zawarte w niniejszym dokumencie posłużą także mieszkańcom Gminy do pogłębienia wiedzy na temat funkcjonowania samorządu gminnego, będą podstawą do prowadzenia dialogu na temat przyszłości Gminy Sępólno Krajeńskie.

Waldemar Stupałkowski

Burmistrz Sępólna Krajeńskiego

13. Spis rysunków.

Rysunek 1. Gmina Sępólno Krajeńskie	4
Rysunek 2. Położenie Gminy Sępólno Krajeńskie na tle powiatu sępoleńskiego i województwa kujawsko - pomorskiego.	5
Rysunek 3. Gmina Sępólno Krajeńskie na tle Polski	5

14. Spis wykresów.

Wykres 1. Struktura nawierzchni dróg gminnych na terenie miasta Sępólno Krajeńskie na dzień 31.12.2019 r.	6
Wykres 2. Struktura nawierzchni dróg gminnych na terenie gminy Sępólno Krajeńskie na dzień 31.12.2019 r.	6
Wykres 3. Dochody Gminy Sępólno Krajeńskie.	8
Wykres 4. Struktura dochodów Gminy Sępólno Krajeńskie.	8
Wykres 5. Wydatki Gminy Sępólno Krajeńskie.	9
Wykres 6. Struktura wydatków bieżących	9
Wykres 7. Struktura wydatków majątkowych	10
Wykres 8. Analiza zadłużenia	10
Wykres 9. Informacja o stanie mienia komunalnego	11
Wykres 10. Udział subwencji, dotacji Gminy oraz projektów zewnętrznych w budżetach szkół	28
Wykres 11. Udział dotacji, subwencji, projektów, chesnego i opłat za żywność w budżecie przedszkoli i oddziałów przedszkolnych	28

15. Spis tabel.

Tabela 1. Liczba mieszkańców w jednostkach pomocniczych	7
Tabela 2. Realizacja Strategii w 2019 r.	12
Tabela 3. Realizacja Programu Ochrony Środowiska w 2019r.	15
Tabela 4. Przedszkola, oddziały przedszkolne w r. szk.2019/20	24
Tabela 5. Szkoły podstawowe w r. szk. 2019/20	25
Tabela 6. Ogółem liczba dzieci, uczniów i oddziałów w r. szk. 2019/20	25
Tabela 7. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2019 r.....	26
Tabela 8. Wyniki egzaminu w szkołach podstawowych w 2019 r.....	26

Tabela 9. Liczba środowisk objętych pomocą społeczną (według powodów) w 2019r.....	38
Tabela 10. Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych gminy w 2019 roku	38
Tabela 11. Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań zleconych gminie w 2019 roku	38
Tabela 12. Dodatki mieszkaniowe – realizacja 2019 r.	40
Tabela 13. Dodatki energetyczne – realizacja 2019 r.	41
Tabela 14. Kalendarz inicjatyw, imprez okolicznościowych w CMDiR w 2019 r.	56
Tabela 15. Kalendarz projektów i działań realizowanych w CMDiR w 2019 r.	57
Tabela 16. Imprezy sportowo rekreacyjne, które odbyły się na obiektach Centrum Sportu i Rekreacji w 2019 r.	82